

EGY AZ ISTEN.

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 20. • (80.) ÉVF. • 5. SZÁM. • 2010. MÁJUS • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Pünkösöd közeleg

Az egyház születésnapja közeleg. A nyelveken szólás „új adománya” – amint erről Török István szól *A lélek kenyere* rovatunkban – közelebb hoz térben és időben. Mi ez az új nyelv? Az internet? A blogok? Az angol? A nemzetközi betűszók? A globalizáció? „Hiszem, hogy pünkösöd az őszinte és a tiszta beszéd ünnepe; az egymásra találás és az Istennel való találkozás élményével gazdagítja életünket s egyetértésre törekvő közösséggé formálhat.”

Az erdélyi unitarizmus egy alkotó és nemes emléké alakjá-

ról, Gellérd Imréről is szót ejtünk lapszámunkban születésének 90., halálának 30. évfordulóján. Két bensőséges hangú levélrészlet tanúskodik róla, halálát jócskán túlélő hatásáról, elbűvölő, önzetlen egyéniségéről.

Hölgyem, Uram, Ön milyen általánossal végzett? A meglepő kérdés az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének budapesti találkozójáról szóló beszámolót vezeti be, amely az erdélyi és magyarországi lelkészek közötti kollegiális kapcsolatok fölötti örömmel is elöltheti az Olvasót. (UK)

A tartalomból:

- 1 *Nyelvek adománya*
- 2 *Gellérd Imre (1920–1980)*
- Interjú*
- 7 *Szentgyörgyi Sándorral*
- 10 *Orbán Balázs-kapu*
- 15 *Pezsdül a kultúr*

„Kitöltök Lelkemből minden halandóra...” (ApCsel 2,17)

Az egyház hírei

Kolozsvári egyházi központunkban március 23-án az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetői megbeszélést folytattak Markó Béla RMDSZ-elnökkel, valamint az érdekvédelmi szövetség oktatási szakbizottságának képviselőivel a készülő új tanügyi törvényről, és javaslatokat tettek a törvény szövegével kapcsolatban a felekezeti oktatás biztosításának érdekében.

Március 31-én a **püspöki hivatalba** látogatott Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke, aki vel Bálint Benczédi Ferenc püspök az elmúlt év sikeres pályázatairól, valamint a további megyei együttműködési lehetőségekről, támogatásokról beszélt.

Az **Egyházi Képviselő Tanács** határozata szerint az egyházi kiadványaink arculatának javítása érdekében április 1-jétől az Egyház egy korszerű nyomdával, külső szerződés keretében készítetteti el ezeket. E váltással egy időben természetesen a két rendszeres egyházi folyóiratunk – az *Unitárius Közlöny* és a *Keresztény Magvető* – is új külsőt, tetszetősebb borítót kapott. Reméljük, hogy e változások tetszésre találnak gyülekezeteinkben!

Április 2-án, nagypénteken este a **székelykeresztúri** unitárius templomban Bálint Benczédi Ferenc püspök kezdeményezésére ünnepi zenés műsorra került sor, amelyre a város és a környék világi és egyházi vezetői kaptak meghívást. A kolozsvári Concordia vonósnégyes (Márkos Albert, Botár Gerő, Király Erzsébet és Ortenszky Gyula) J. Haydn *A Megváltó hét szava a kereszten* című zeneművet adta elő.

Április 8–9-én az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége (ULOSZ) munkaértekezletet tartott **Budapest**-en. Az értekezlet témája *Hivatás és szakmaiság, avagy a magyar unitárius lelkész jövőképe* volt. Az ifjabb nemzedéket is megszólaltató beszélgetés-sorozatot különböző fővárosi

szabadidős tevékenységek egészítették ki. Az értekezleten 23 erdélyi és 5 magyarországi lelkész vett részt.

A **kőhalmi unitárius egyházközség** április 18-án tartotta lelkészválasztó közgyűlését, amelyen megválasztották Márkos Ervint, az eddigiekben Fogarason és Nagyszebenben szolgáló lelkészt.

Húsvét nagyhetén Jézus szenvedéstörténete, a Passió hangzott el unitárius lelkészek és feleségeik előadásában a **Homoród mente** gyülekezeteiben. A kénosi, homoródújfalvi, homoródszentmártoni, homoródjánosfalvi, homoródkarácsonyfalvi, városfalvi, illetve homoródszentpáli unitárius templomokban szerre felhangzott a Péterffy Gyula teológiai zenetanár által feldolgozott és énekkarra alkalmazott mű. A szereposztás a következő volt: Jézus: Simó Sándor lelkész-esperes (Homoródjánosfalva); evangélista: Tódor Csaba lelkész (Homoródszentpál); Péter: ifj. Szombatfalvi József lelkész (Homoródszentmárton); főpap: Ilkei Árpád lelkész (Homoródújfalva); Pilátus: Lőrinczi Botond lelkész (Városfalva); Júdás: Benedek Mihály lelkész (Homoródkarácsonyfalva); ajtónálló: Ilkei Árpád; százas: Andorkó Attila lelkész (Kénos). Az énekkart Tódor Éva énekezér irányította. A kórusban énekel: Tódor Éva és Albert Krisztina.

Április 24-én a **Nagy-Homoród** menti iskolák és egyházközségek szemétygyűjtést szerveztek. Néhány éve a diákok és ifjak a Föld napja körül szemétygyűjtési akciót szerveznek, mellyel megtisztítják a fűt mentét. Tevékenységükkel egyben szeretnék felhívni a Nagy-Homoród menti lakosok és az átutazók figyelmét a környezetszennyezés káros hatásaira.

Homoróddaróctól Kénosig szinte minden faluból bekapcsolódtak a tanítók, tanárok, osztályfőnökök, lelkészek, diákok az ODFIE tagjainak szelektív hulladékgyűjtési munkájába,

amelyet idén is a homoródszentmártoni polgármesteri hivatal támogatásával bonyolítottak le.

Március 30-a és április 8-a között **Recsenyédre** látogatott a Washington állambeli bremer-toni testvérgyülekezet hét tagja. A testvérkapcsolat újravétele óta ez volt a második látogatás. Vendégeinket családok fogadták. A nyelvi korlátok ellenére élményekben gazdag kilenc napot töltöttünk együtt amerikai testvéreinkkel: közmunkáztunk, kirándultunk, ünnepeltünk. (*Nagy Adél*)

A **Marosvásárhely**-Bolyai téri unitárius egyházközség a közművelődés terén kifejtett tevékenységéért, kultúra-terjesztő munkájáért, önzetlen támogatásáért díszoklevelet kapott az alapításának 125. évfordulóját ünneplő Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettől. Az oklevelet április 17-én adták át Kolozsváron. Ugyancsak díszoklevelet kapott a **kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet** is, a diplomát dr. Rezi Elek rektor vette át. (*UK*)

Székelykeresztúron március végén megjelent a SZUVI (Székelykeresztúri Unitárius Vasárnapi Iskola) havilap 21. száma, amelyben a vasárnapi iskolások számoltak be gagy vendégszereplésükről. Nőszövetségünk pedig ökumenikus záró találkozót tartott az egyházközség gyülekezeti termében, vendégeink voltak a helyi református és katolikus nőszövetség tagjai. (*Mikó Amália*)

Hibaigazítás: Áprilisi számunkban szomorúan adtuk hírül, hogy Miklósi Vári Katinka unitárius lelkész meghalt. A híradásban halálának helyeként *tévesen* Svédországot tüntettük fel. Miklósi Vári Katinka Svájcban halt meg. Ugyancsak előző számunk első oldaláról lemaradt a címlapkép készítőjének neve: Czire Alpár.

A tévedésekért elnézést kérünk. (*UK*)

Nyelvek adománya

A pünkösdi történet számomra mindmáig egyik legizgalmasabb eseménye a nyelveken szólás közismert története: az ott jelenlévők, a Szentírás elbeszélése szerint, mindannyian anyanyelvükön hallják az apostolok beszédét. Az esemény kezdetben zavart kelt közöttük. Értetlenkedve találgatják, hogyan lehetséges ez. Vélemények formálódnak a jelenség körül. Megnyugtató, általánosan elfogadott választ nem találnak. De már nem is fontos... Az élmény, az értés élménye kezd eluralkodni rajtuk. Ők nem azért jöttek ugyan, hogy Jézus tanítványait hallgassák, de már nem lehet nem odafigyelni: a beszéd, amely mindannyiuk számára érthetővé vált, szíven találta őket. Sokan készek megtérni és megkeresztelkedni, elfogadni a Szentlélek ajándékát. Közösség született, szeretetközösség, amely kitartó az evangélium hallgatásában, a kenyér megtörésében és az imádkozásban. Az élmény összehangolta őket.

Az azóta eltelt idő alatt a keresztény egyház egysége visszafordíthatatlanul megbomlott. A keresztény ember ma már egymástól igen eltérő hitfelfogások, hitvallások, vallásos világnézetek mentén szerveződött egyházak és gyülekezetek keretében éli életét – igen nagy nyelvi és kulturális különbözőségben. Érdekszövetségeknek és érdekellentéteknek alárendelt világban keresi a helyét és mindennapi kenyerét. Egy olyan világban próbál talpon maradni, ahol az egyéni szempontok és érdekek megelőzik a közösségeket. Mindenki jólétre törekszik, s közben egyre többen érzik magukat becsapottnak, csalódottnak. Egyre rosszabbul tűrik a kudarcot, a sikertelenséget, az ebből fakadó borúlátás miatt mind többen adják fel a küzdelmet és mondanak le terveik, álmaik megvalósításáról. A pozitív jövőkép, a bizakodó és folyamatosan reménykedő életszemlélet fenntartása létszükséglet lett. A közösségi élet újraszervezése, a biza-

lom megerősítése, a belső, lelki erőforrások felfedezése és felismerése, a kölcsönös segítségnyújtás felkínálása sokat segíthet e téren.

A sokszínűségben, amely önmagában is jelentős erőforrássá válhat, igen fontos szerepe van az összhangra való törekvésnek, intézményesen és egyénileg egyaránt. Intézményesen az egyházak folyamatos párbeszédének kezdeményezésével és fenntartásával. Az együttélés, együttgondolkodás és együttműködés

„Amikor pedig eljött a pünkösöd napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és leszálltak mindegyikükre. Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a Lélek adta nekik, hogy szóljanak.

Sok kegyes zsidó férfi tartózkodott akkor Jeruzsálemben azok közül, akik a föld minden nemzete között éltek. Amikor a zúgás támadt, összefutott ez a sokaság, és nagy zavar keletkezett, mert mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. Megdöbbenek, és csodálkozva mondták: »Íme, akik beszélnek, nem valamennyien Galileából valók-e? Akkor hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén?...«” (ApCsel 2,1–8)

lehetőségeinek folyamatos keresésével. Egyéni életünkben családi, baráti, közösségi kapcsolatok létesítésével, fenntartásával, ápolásával, kitartással – és türelemmel.

A nyelvi korlátok lassan eltűnnek, és nincs akadálya egymás beszéde megértésének, akár egyik vagy másik anyanyelvén, akár egy közösen ismert világnyelven vagy a kommunikációs technika naponta gazdagodó eszköztára segítségével.

A világ bármely részén élő családtagjainkkal, barátainkkal, hittestvéreinkkel egyre könnyebben hallhatjuk vagy akár láthatjuk is egymást. Egyre többet telefonálunk, az internet egyre közvetlenebb kapcsolatte-

remtést tesz lehetővé. Információt közlünk, adatokat továbbítunk, időpontokat egyeztetünk, beszélünk és megbeszélünk. Ha közös dolgaink rendezése közben létrejön a kapcsolat, és halljuk egymás hangját, látjuk egymás arcát, küldjük vagy olvassuk az üzenetet, az egymásra találás élménye tölt el.

Az ember és ember közti kommunikáció minden eszköze és lehetősége adott, és szinte végtelen távlatokat nyit emberi kapcsolataink építésében. Élünk vele minél gyakrabban és eredményesen, mert eljövendő életünk milyensége az értelmi és érzelmi kapcsolataink minőségétől függ!

Emberi létünk és keresztény mi voltunk azonban nem lehet egysíkú, nem maradhat földhözragadt. Testi és lelki életünk egyensúlya érdekében szükségünk van az Istennel való jó kapcsolat megerősítésére és folyamatos ápolására is. Ha ez a kapcsolat valami okból megszakadt volna, az Istenkeresés és Istenre találás áldott alkalmát kínálja az ünnep. Annak kimondását, hogy „itt vagyok, Istenem, meghallottam hívó szavad, és kész vagyok szent lelked újjáéltéremtő, megtartó és gondviselő áldását befogadni, hogy megújuló életem

folytatás a 2. oldalon

Török István

Nyelvek adománya

folytatás az 1. oldalról

szebb legyen, jobb legyen.” Hogy a mindennapjaink rendjén, életünk napos és árnyékos oldalán tiszta szívvel, őszinte lélekkel mondhassuk: „...az Úr lelke beszélt általam, az ő szava volt nyelvemen.” (2Sám 23,2) Ha Isten szava van a nyelvünkön, az Ő lelke beszél általunk, örömet, bizakodást, bátorítást, vigasztalást, együttérzést árasztva, akkor igen nagy esélyünk van az összhangos életvezetésre.

Hiszem, hogy pünkösöd az őszinte és a tiszta beszéd ünnepe; az egymásra találás és az Istennel való találkozás élményével gazdagítja életünket, s egyetértésre törekvő közösséggé formálhat.

Azt szeretném, ha az ünnep erős indítást adna az összhang keresésére a gyülekezetekben, a falusi és városi közösségekben, a családokban egyaránt.

Idén pünkösöd vasárnapját – mint ahogy a húsvétot is – a keresztény világ együtt ünnepli. Nemzetek és fe-

lekezetek felé egy időben hangzik az evangélium, kinek-kinek a maga nyelvén. Hiszem, hogy értjük és megértjük az ünnep üzenetét. Hiszem, hogy Isten lelkének harmóniateremtő ereje lesz mindazokkal, akik szent házában keresik Őt, akik együtt örvendenek, együtt énekelnek, együtt imádkoznak, és együtt vesznek úrvacsorát. És remélem, hogy általuk, általunk azokkal is, akik más elfoglaltságot keresnek, más programot terveznek erre a hétvégére. Akiknek küldi Isten az örömmüzenetet.

Gellérd Imre (1920–1980)

Kilencven éve született és harminc éve halt meg az erdélyi unitarizmus egy mély nyomot hagyó lelkész-egyéniisége. Kortársainak megbecsülése és irigysége, tisztelet és kiszorítódsi, hatalmas tárgyi tudás és vakvágányra állítottóság, felajánlott apostolság és viszonzásul kapott megalázás cövekelte ki életútját azokban az évtizedekben, amelyek a háború borzalmait csak alig valamivel „múlták alul”.

Sokan élnek még olyanok, akik jól ismerték, de aligha van, aki ne döbbenettel gondolna ma is Gellérd Imre nagy döntésére, hogy tudniillik önként vált meg a földi élettől. Nézőpont kérdése, kit tekintünk vértanúnak: azt-e, aki tűzön-vízen át megpróbál talpon maradni, s legfeljebb a külső körülmények gyűrik le, vagy pedig azt, aki megadja magát – elhajítván az Istentől *ajándékba* kapott életét, még ha sorsát elviselhetetlennek, jövőjét kilátástalannak gondolja is. Vértanú volt-e tehát Gellérd Imre vagy „csupán” áldozat? A 20. század történetében sajnos mindkettőhöz rengeteg viszonyítási vagy igazolási példa kereshető és található.

Életregénye ma már mindenki számára hozzáférhető. Az Egyesült Államokban élő lánya, dr. Gellérd Judit a maga életében bizonyára egyféle központi küldetésnek tartja édesapja sokszorosán megérdemelt rehabilitálását. A gyermeki optikán át lát(tat)ott „Gellérd-életrajz”, *A Liberté rabja* az Egyesült Államokban és Erdélyben egyaránt emlékezetes olvasmánya ama sokaknak, akiket Gellérd egyénisége lebilincsel, s akik hajlandók – összeszorított fogakkal bár – az ötvenes-hatvanas évek szellemi és (ami még tragikusabb!) morális pokoljárásairól olvasni.

Gellérd Imre alakja így hát „megirodalmiasodóban” van, ami a kanonizáció – a tiszteletteljes és a hivatalos „bélyegre” is számító elismerés-történet – magas lépcsőfoka. Biografikus portréja azonban természetesen más, mint azok a személyes emlék-nyalábok, amelyeket kortársak, tanítványok, falusfelek, templomjárók, egykor

kisiskolás parasztemberek, a Gellérd közelébe került városi értelmiségiek manapság őrizgetnek róla. Gellérd Judit jóvoltából egy homoródszentmártoni testvérpár két levele jutott el hozzánk, ezek közöttételével talán havilapunk is hozzájárulhat a Gellérd-kép árnyalásához, a hányatott sorsú lelkész-prédikátor utóéletének pontosabb belátásához.

Gellérd Imre és lánya, Gellérd Judit a hetvenes években

Az egyik levélíró, Tódor Melinda ezeket a kísérő sorokat mellékelte emlékezéseihez:

„Drága Judit! Isten vezérelte levelem kezeidbe. Szüleim a tanúk rá, hogy Édesapádról írt könyved, *A Liberté rabja* után feltett szándékom volt írni Neked. Végül nem volt hozzá kellő bátorságom. Isten útjai kifürkészhetetlenek. [...] A legnagyobb tisztelettel teszek eleget annak a felkérésnek, hogy Édesapád születésének 90. és halálának 30. évfordulója alkalmából személyes levelem tartalma nyilvánosságra kerüljön az *Unitárius Közlönyben*. Úgy érzem, Édesapád messzemenően megérdemli egy volt tanítvány igaz emléksorait. Mindazonáltal a homoródszentmártoniak felkérletlen szónokaként adom közre írásomat, amely – rendhagyó módon – levél stílusban marad.”

Következzenek tehát részletek a levelekből.

Tódor Melinda leveléből: Gellérd „pap bácsi” személyében polihisztor ejtett az ég a Homoród mentére, aki mindenki őszinte csodálatára a legnagyobb alázattal járt közöttünk. Soha nem lehetett neki előre köszönni. Orvos, matematikus, irodalmár, organista, műfordító, filozófus és teológus volt egy személyben.

Gellérd Imre a dosztojevszkiji „valakinek csak meg kell bűnhődni” eszme nyomán ártatlan Aljosa volt, aki kijárja a poklot Mityaként, de én már Zoszima sztárec-ként ismertem meg őt. Harmadikos koromban költöz-tünk Homoródszentmártonba a közeli Abásfalváról.

A találkozás életem igazi ajándéka ez Istentől. 2005-ös nyári otthonlétünkkor a nővérem mondta: olvassam el feltétlenül dr. Gellérd Juditnak édesapja életéről írt könyvét, amely nemrég jelent meg.

A *Liberté rabját* elolvasva döbbenet vettem tudomásul, milyen meghurcoltatásokban volt része. Gyerekként rettegettem a rezsimtől, felnőttként már tudtam, mit jelent, ha valakit elérnek. Hét év börtönre ítélték. – Csoda, hogy e borzalmas időszakot túlélte, a szamosújvári börtöntől a Duna-delta lágeréig – ártatlanul. Mérhetetlen szenvedés!

Bárcsak tudtuk volna! – ez jutott eszembe..., de ez a „bárcsak” nem kell. Nem tudtuk volna jobban szeretni annál, ahogy szerettük. Így megnyugodtam. Viszont valami mégis nyugtalansággal töltött el, és pedig az, ahogyan a lánya írt a homoródszentmártoniakról. Hiszen minden szentmártoni szerette dr. Gellérd Imrét. Hívó életünknek tartópillérévé lett örökre.

Zizi írásában nem azt olvastam, amiben éltem. Emlékszem, ahogy a fehér irhabundájában jött apjához – és fivére is. Nem értettük, miért van egyedül a „pap bácsi”. De utólag értem, az életrajzi írásnak köszönhetően.

Milyen volt Gellérd „pap bácsi”?

Bárcsak itt ülhetnének mellettem mindazok a tanítványok, szülők, nagyszülők, akik ismerték őt! Mindenkinek mindenkor mindenben segített. Ha nem tudtuk a leckét, hónunk alá csaptuk a füzetet és vidáman ugrálva mentünk a pap bácsihoz. Soha nem volt türelmetlen, visszautasító, mindig ráért, és őszinte csodálatunkra a bonyolult dolgainkat simává és könnyűvé varázsolta. Mindig mosolygott. Soha nem volt zárva a parókia kapuja, és a fonott kosárban ott volt minden földi jó, ami szemnek-szájnak való. Degeszre ettük magunkat!

S a hittanórák!... egy egész szombat délután tartott nekem. Délelőtt mentünk iskolába, de azzal a fenséges tudattal, hogy aznap délután megyünk a pap bácsihoz hittanra. Nem kellett minket egyszer se kilöknöni az otthoni kapun. Hárman vagyunk testvérek, a nővérem, Editke két évvel nagyobb, öcsém, Vendelke két évvel kisebb. Mindhárman egyszerre mentünk, holott nem egyszerre voltak a foglalkozások. A szemközti óvodában hintázva, a parókia udvarán játszva vártuk, hogy a nagyobbaknak véget érjen a foglalkozás. Odafelé siettünk, hazafelé már nem annyira. Másnap nem hiányoztunk a templomból, pedig nem volt központi fűtés. Nyitott szívvel és a magam részéről tátott szájjal hallgattam minden szót, amit Gellérd pap bácsi a szószékről a gyülekezethez intézett.

Az igazi szellemi, lelki nagyság hallgatói voltunk. Ezt jelezte többek közt az is, hogy képes volt maradandót adni nekünk, úgy beszélni hozzánk, hogy értettük mindannyian, korosztálytól függetlenül.

Nem volt kántor, így a szószéket elhagyva felment az orgonához és a hangja betöltötte a templomot, mi pedig teljes torkunkból énekeltünk vele együtt.

Minden egyes hitoktatás és istentisztelet után úgy éreztem, sokkal okosabb vagyok, mint egy nappal azelőtt. És ez így is volt.

Szüleimtől, szomszédainktól, falustársainktól soha rosszat nem hallottam róla. (Azóta se, hogy felnőttem, és ma már a negyvenes éveimet taposom.) Bírálni vagy bármilyen tettét megkérdőjelezni – ismeretlen tett volt a faluban.

Kis írógépén szorgalmasan gyártotta nekünk a verseket, a bibliai jelenetek szövegeit. Angyalkák lehettünk és az összes bibliai szerepben jártasak. Micsoda készülődések és izgalmak voltak a templomi szerepléseink előtt! Karton szíveket vont be piros sztanióllal (nem is tudom, honnan jutott hozzá sztanióllal-papírhoz, mert csokit mi nem láttunk a kirakatokban a Ceaușescu-rezsimben), ráragasztotta a gépelt éneket, és abból énekeltünk a templomban. Minden korosztálynak megfelelő bibliaismereti füzetecskéket készített szép borítóval, a lapokat összefűzve... – amelyeket aztán 1979 tavaszán libasorba állítva, parancsra kézzől kézre adva hordtunk az iskolai fászsínbe. Emlékszem, döbbenet néztük a számunkra sokat jelentő, kedves tárgyak méltatlan sorsát.

Egy piros karton szívet sikerült Edivel kicsempész-nünk.

1979 telén a pap bácsi karácsonykor eljött hozzánk, mint megannyiszor. Szüleinknek házi bort, nekünk édességet hozott. Ezek különleges alkalmak voltak. Ilyenkor mind kitódultunk, és úgy vártuk, távozásakor mindannyian elkísértük a kapuig. Senki le nem maradt erről a szertartásról, kivéve, ha éppen beteg volt és ezért jött pap bácsi.

1979. december 31-én láttam utoljára a templomban, az óévet búcsúztattuk és az új évet köszöntöttük az ifúsággal együtt. Arra emlékszem még, hogy Anyuka bejött a szobánkba és közölte a tragikus hírt. Nem bírtuk fel-fogni, elhinni és megérteni! Hogy történhetett?!

1980 májusában öt fiú és öt leány konfirmált, mindannyian végigsírták a konfirmációt. Velük együtt mi is.

Nem volt könnyű nyomdokaiba lépni, mert a mi paraszt füleink igencsak szép égi muzsikához szoktak.

Jókai hősei jutnak eszembe, akik az adott szóért halni képesek. Kiderült Zizi írásából, hogy apja ilyen volt. Nem meglepetés. De az igen, hogy akit védett és akiért kiállt, a legkevésbé volt méltó rá. Kegyetlen idők voltak ezek. És a becsület ekkor előtte volt a családi boldogságnak! Feleségnek, fiúnak, leánynak...

Nem tudtuk, hogy ennyit szenvedett, mielőtt hozzánk ért. Dehogyan tudtuk! A besúgók mélyen hallgattak, mert ebben az időben jobb volt hallgatni, sajnos egyeseknek hallgatóni is.

folytatás a 4. oldalon

Jakabffy Tamás

Gellérd Imre (1920–1980)

folytatás a 3. oldalról

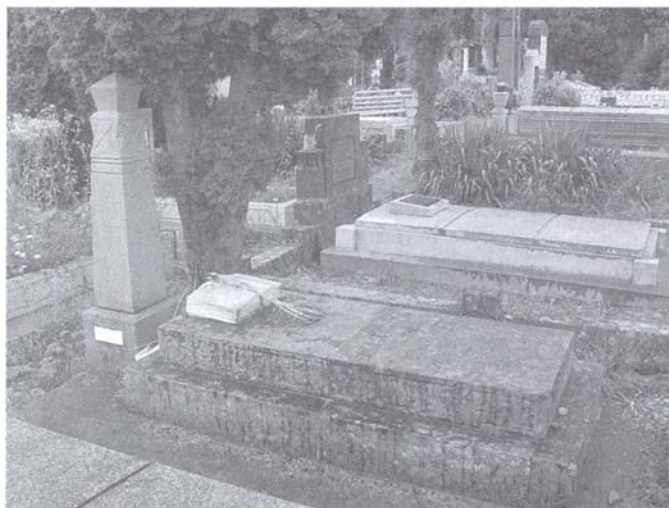
Ha lehetne az unitáriusoknak szentje – és miért is ne lehetne! –, Gellérd Imre az. Halálában is mosolygott, nem vádaskodott.

Ne haragudj, hogy így eltértem a szép zenétől. De írásod nyomán én is visszamentem a múltba.

Élő emlék, s mint ilyen – jelen és jövő is. Magunkban hordozzuk ezeket örökre.

„Bizony, bizony, mondom néktek: ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz.” (Jn 12,24)

Tódor Vendel leveléből: Kedves Judit! Én is olvastam *A Liberté rabja* című könyvet, és mindig is szerettem volna megköszönni Önnek azt, amit az édesapjától kaptunk, mert neki sajnos nem tudtuk, nem volt már alkalmunk rá. Azokat a szép történeteket, amelyeket a vallásórakon hallhattunk tőle, amelyekben benne voltak a tanítások az emberi jószágról, szeretetről, a magyarság történetéről. A kedvességet és szép gondolatokat, amelyek ma is kísérik útjainkon. Én gyermekkoromban sokat betegeskedtem és mindig eljött, hogy megnézze, hogy vagyok, és mindig hozott valami édességet, de az is elég lett volna, ha csak eljön meglátogatni a szeretett pap bácsink, akire mi felnéztünk gyermekként is, mert éreztük a nagyságát. És így nem értettük, hogy miért hagyott olyan hirtelen ott minket, tanítványait is. Nekünk is még nagy szükségünk lett volna rá. Középkorunkban sokszor eszembe jutott, amikor nem értettem a matek leckét, hogy ha most itt lenne a pap bácsi, biztosan meg tudná magyarázni nekem, s mennyivel könnyebb volna. Az Ön könyvét olvasva és mindjárt már 40 éves élettapasztalattal sikerült megértenem azt, amit gyermekként nem, hogy vannak olyan élethelyzetek, amikor az ember nem lát megoldást, amikor nem látjuk semminek az értelmét, és amikor, ha nincs megfelelő támasz az ember közvetlen közelében, összedőlhet a világ. Az ő döntése volt, és mi tiszteletben kell hogy tartsuk azt, még ha nagy űrt hagyott is maga után.

Gellérd Imre sírja Székelyudvarhelyen

***

Élet- és haláltörténete, munkássága és szellemi „utóélete” egyaránt a 20. század unitárius egyházának emblematikus alakjává avatja Gellérd Imrét. Félárvaság, szegénység, tehetség, házitanítói szolgálat rajzolja körül gyermek- és ifjúkorának krónikáját. Majd több-szakos tanár és unitárius lelkész lesz; felsőfokú tanulmányai Kolozsvárhoz kötik. Maga és családja 1947-től Siménfalván él.

A műveltséggel pompázó, hatásos prédikációk s a megélenkülő valláserkölcsi nevelés áldásos nyomai a mai napig fellelhetők a faluban. Siker, öröm, meglegedettség tölti el a fiatal prédikátort, ráadásul 1956-ban Kolozsváron teológiai magiszterre avatják *summa cum laude* minősítéssel. Gellérdet tanítványok, tisztelők veszik körül, az irodalom, a lélektan, a filozófia, a teológia asztalánál olyan, mint a mindennapi kenyér. 1959-ben azonban le tartóztatják; hét évi fogságot mérnek ki rá „államellenes cselekedeteiért”. Csak 1965-ben szabadul, amnesztia útján. Családja közben széthullott, Siménfalvára nem lehet vissza, elszigetelték a kolozsvári teológiai katedrától. Végül Homoródszentmártonban jutott lelkészi szolgálat – de immár a megkeseredett Gellérd Imrének. A záróakkord tragikus volt.

Felelősség és annak elhordozása – 2

avagy kinek mi (lenne) a dolga az unitárius egyházban?

Unitárius egyházi szervezetünk mai jellemzőinek vizsgálatáról szóló írásunk első részében a szervezet első két szintjét tekintettük át. Megállapítottuk, hogy sajátos történelmi okokból az egyházközségek erőforrása legfennebb a saját szükségletek kezelésére elegendő, de igen gyakran még arra sem. Az egyházkörök többnyire

jelképes értékű örökségei lettek egy szebb reményű múltnak, és önfenntartás híján sem a lefelé, egyházközségi irányban, sem a felfelé, az egyházhoz kötő szálakból nem nyernek elég életerőt.

Nem csoda hát, hogy ilyen körülmények között az egyházi főhatósági

szervezet felelőssége túlnőtte az adottságait, mert kénytelen volt átvállalni a másik két egyházi szintre tartozó tennivalókat is. Az emberi tényezők, a tárgyi felszereltség és főként a szervezeti öntudat tekintetében azonban nem nyert a felelősséggel azonos mértékű eszközöket, sem erőforrásokat. Ma azt kell látnunk, hogy a fő-

hatóság mindenben nem tud megfelelni a túlméretezett elvárásoknak, erejéből csak az egyik napról a másikra végzett munka futja, a szakszerűen tervezett működés kérdése pedig a változás után 18 évvel (!) merült fel először. A 2009 elején elindult stratégiai tervezés folyamata épp ezt az állapotot hivatott megváltoztatni: számba venni, ami van, és megtervezni, aminek lennie kell.

Tisztáznunk kell, hogy az egyházi főhatóság nem tévesztendő össze az egyetemes egyházzal; ez utóbbi ugyanis, mint az országban élő unitáriusok valláserkölcsei közössége, magába öleli az egyházszerkezet mindhárom szintjét: az egyházközséget, egyházköri és a főhatóságot is. Továbbá nem tévesztendő össze az „egyházi központtal” sem, mert az csak az egyházi főhatóságok, tisztviselők és tisztségviselők eredményes munkáját szolgáló közigazgatási hivatal. És nem azonos a „püspökséggel” sem, hiszen az végső soron a központi hivatal katolikus ízü elnevezése, amely a zsinatpresbiteri gyökerű unitárius szervezeti hagyománnyal elvileg nem egyeztethető össze.

Az egyházi főhatóság felelősségének szabályozását elsősorban az Alaptörvény végzi el, különösen a IV. részben. A főhatóságra a törvény szövegében nyilván korábban is találunk utalásokat, de ezeket többnyire áttekintettük az első két szervezeti szint tárgyalásánál. Nem volt szó viszont az egyházközség autonómiájának kapcsán betöltött főhatósági szerepről: az egyházközség a belügyeit maga igazgatja ugyan a hatóságok, tisztviselők és tisztségviselők által, de az egyházköri hatóság közvetlen és a főhatóság közvetett irányítása és felügyelete alatt.

Az alaptörvény szerint az egyháznak három főhatósága van: a Zsinat, a Főtanács és az Egyházi Képviselő Tanács. A Zsinat a legfőbb törvényhozó szerv, összetételének igazságos alapelve, hogy pontosan annyi világi tagja van, ahány lelkészi, összesen kb. 250. A háromévenként vidéki egyházközségbe összehívandó testület hatásköréből kiemelkedik a püspök választása és beiktatása, valamint a lelkészszentelés. Az egyházi jogszabályalkotást illetően a legfontosabb teendője az Egyházi Alaptörvény

megalkotása és módosítása, az istentiszteleti és szertartási rend megállapítása, a káté és az énekeskönyv elfogadása. 2002-ben ráruházott teendője az egyházi ünnepek meghatározása – azóta lett hivatalos ünnep egyházunkban január 13-a, a vallásszabadság napja.

A Főtanács az egyház évenként összehívandó legfőbb kormányzati szerve, általában Kolozsváron ülésezik. Tagjainak egy része – főtisztségviselők, tisztségviselők, bizottsági elnökök, intézményi képviselők – hivatalból való, más részét az egyházköri közgyűlések választják. Tagságának létszáma kb. 150, összetételében a világiak és lelkésziek aránya kissé az előbbieket javára hajlik. Hatásköréből kiemelkedik az egyház előző évi tevékenységéről szóló beszámoló meghallgatása és elfogadása, a testület ebben az értelemben az egyház közgyűlése is. Jelentést tesz a püspök (2007-től a főgondnokok is), az Egyházi Képviselő Tanács, a Nyugdíjintézet, az egyháztársadalmi szervezetek, az egyházi középiskolák, valamint az egyház holdudvarába tartozó intézmények is. Sajátos történelmi örökség, hogy a jelentéseket egy előző évben kiküldött főtanácsbi bizottság az ülés előtt áttanulmányozza, majd az ülésen véleményezi. E bizottsági munkának a ráfordított kevés idő és energia miatt mára többnyire jelképes értéke lett.

Jogszabályalkotás tekintetében a Főtanácsnak szintén fontos hatásköre van: az egyházra, a központi hivatalra, a tanintézetekre, a szociális létesítményekre, a gazdasági egységekre és más intézményekre vonatkozó mindennemű szabályzat megalkotása, módosítása, jóváhagyása. További hatásköre az egyházközségek alapítása, illetve megszüntetése, anyaegyházközségeknek társ- vagy leányegyházközséggé, illetve a leányegyházközségeknek társ- vagy anyaegyházközséggé alakításáról való határozat. De a Főtanács intézkedik az egyházi tanintézetek és bentlakások, az egyetemes egyházi célokat szolgáló szociális és más intézmények, valamint alapítványok létesítése, fenntartása, illetve megszüntetése tárgyában is.

És végül: a testületnek lényeges választási hatásköre is van, hiszen keretében választják meg a főgond-

nokokat, a főjegyzőt és a közigazgatót, az Egyházi Képviselő Tanács választott tagjait, az állandó bizottságok választott tagjait, az egyházi bíróságok – fegyelmi, illetve közigazgatási – választott tagjait, a Lelkészképzési Bizottság választott tagjait, valamint a Nyugdíjintézet vezető tanácsának és végrehajtó bizottságának tagjait. De teendője az esperesek és felügyelő gondnokok, az előadótanácsosok és a főszámvevő, a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara dékánja és tanárai, valamint a középiskolák igazgatói választásának a megerősítése is.

Az Egyházi Képviselő Tanács a legkisebb a főhatóság testületei közül, mindössze 35 tagja van, de a leghatékonyabb is. Összetételében nagyjából egyenlő a lelkésziek és a világiak aránya. Az EKT az egyház legfőbb vezető és intéző testülete, más megfogalmazásban végrehajtó szerve. Évente négyszer tartott ülésein átfogja nemcsak a főhatósági, de a hatáskörébe tartozó egyházköri és egyházközségi tennivalókat is.

Elvi tekintetben a legfontosabb tennivalója a Zsinat és a Főtanács határozatainak végrehajtása. Az Alaptörvény azonban megengedi, hogy amennyiben a határozatok végrehajtása az alkalmazás körülményei miatt változtatást igényelne, joga van ezt a változtatást saját felelősségére megtenni. Teendője ugyanakkor a Zsinat és a Főtanács hatáskörébe tartozó tárgyak: az Egyházi Alaptörvény, a törvények és a szabályzatok megalkotására és módosítására vonatkozó tervezetek és javaslatok előkészítése, illetve véleményezése is. Az előkészítő és véleményező munkát azonban egy szerencsétlen időbeli tényező miatt néha csak formálisan tudja elvégezni, sőt gyakran még úgy sem. Egyfelől egyházi gyakorlataunk a Főtanács időpontját megengedhetetlenül későre, a nyár idejére helyezte, így valóságainkat kénytelenek vagyunk akár másfél éves késéssel is kezelni. Másfelől ugyanez a hagyomány az esperesi vizsgálószekek idejét szintén későig kinyújtja, akár a nyár kezdetéig is. A két szervezeti abszurdum azt eredményezi, hogy a későn megtartott egyházköri közgyűlé-

folytatás a 6. oldalon

Gyerő Dávid

Felelősség...

folytatás a 5. oldalról

sek után az EKT-nak nincs elegendő ideje tisztességes előkészítő és véleményező munkára. Emiatt gyakran előfordul, hogy az ülésre az anyagok egy része az EKT tényleges hozzájárulása nélkül érkezik meg.

Az EKT hatáskörének többi vetülete inkább gyakorlati: az egyházközségek és egyházkörök valláserkölcsei életének felügyelete; az egyház belső életével kapcsolatos szellemi, irodalmi és gyakorlati tevékenységek irányítása, amelyek a valláserkölcsei élet megerősítését szolgálják; a lelkész (tovább)képzéssel, valamint az énekvezér-képzéssel kapcsolatos tevékenység irányítása a Lelkészképesítő Bizottság útján; az egyházközségek, egyházközi és egyetemes egyházi pénzvagyton kezelésének ellenőrzése; az egyházi rendről és fegyelemről való gondoskodás a szabályzatok alapján; az egyházi központi hivatal működési szabályzata végrehajtásának felügyelete, a hivatali személyzet alkalmazásáról és javadalmazásáról való gondoskodás, a hivatal ügykezelésének, irattárának, könyvtárának, az egyházi levéltárnak az ellenőrzése, és mások.

Hogyan működik ilyen körülmények között az egyházi főhatóság? Ahogy a három felelős testület működteti – válaszolhatjuk elvileg, de tudjuk, hogy ez a működtetés önmagában sajnos nem elegendő a boldoguláshoz. Egyfelől a testületek munkáját a változások óta eltelt időszakban gyakran nem sikerült jól előkészíteni, így az általuk hozott határozatok nem érték el céljukat, a döntések formálisak maradtak. Másfelől a határozatok végrehajtása emberi-tárgyi tényezők hiánya miatt gyakran fogyatékos jelleggel jegyzőkönyvben maradt. Ezért merült fel az utóbbi időben egy főhatósági hivatal vagy legalább titkárság létrehozásának kérdése.

Ahogy az egyházi központi hivatal működteti – válaszolhatjuk ugyanakkor gyakorlatilag, és jellemző, hogy a tárgyi tévedésen túl a megállapításnak sok valóságtartalma van. Pápron ugyan a „központnak” nem kellene többnek lennie egy, a főhatósági döntések előkészítését és végrehajtá-

sát szolgáló, közigazgatási és gazdasági hivatalnál, de ténylegesen e hatáskörnél jóval nagyobb szerepet tölt be. A „megkérdezzük a központot” hozzáállás egy-egy egyházközségek tanácsstalan helyzetben még a szelídebb függőség tényét jelzi. A „majd a központ elintézi helyettünk” reménység már feladja a saját tennivalóval szembenező felelősség vállalását, és a túlzott központosítás káros örökségét élteti tovább.

A hivatal tulajdonképpen feje a püspök, akit az alaptörvény számos szervezeti felelőssége között azzal is felruházott, hogy az egyházi közigazgatás legfőbb vezetője legyen. A hivatalnak három hagyományos ügyosztálya van, élén egy-egy előadótanáccsossal. Ezek legújabbika a valláserkölcsei nevelési részleg, amely 2000-ben vált le a közigazgatásról. Önállósodása után gyors fejlődésnek indult, annyira, hogy 2009-ben a felgyült munkát ketté kellett választani egy *valláserkölcsei nevelési*, valamint egy *oktatási* jellegű részre, amelyeket immár külön szakember vezet. Előbbi hatáskörébe tartoznak az alternatív oktatási programok, adatbázisok készítése, szórvány- és gyermektáborok szervezése, felnőtt vallásoktatás, vasárnapi iskolák segítése, más képzési formák megtervezése és szervezése, a konfirmáció-előkészítés és általában az egyházközségek vallásoktatás felügyelete és koordinálása. Utóbbi feladatköre a tantervek és a hivatalos tankönyvkiadás követése, a minisztériumi és tanfelügyelőségi kapcsolattartás, az iskolák felügyelete és szakellenőrzése, a vallásolimpia és más vetélkedők, a kreditpontos továbbképzések, véglegesítő és fokozati vizsgák koordinálása, az unitárius tanintézetek, valamint a létesítendő felekezeti iskolák ügyei, a vallásnár-képzés és mások.

A leginkább változó és rugalmaságot kérő ügyosztály a *pénzügyi-gazdasági*. Hozzá tartozik a pénzforgalmat kezelő és nyilvántartó számvetőség felügyelete is. További hatásköre a gazdasági és pénzügyi rendelkezések követése, ezekről tájékoztató küldése az egyházközségeknek és egyházköröknek; az építészeti tanácsadó szakmai koordinálásával végzett építési-javítási ügyek; az államosított egyházi vagyonok nyilván-

tartása, a vagyonok visszaszerzésével kapcsolatos teendők; az egyházi központi hivatal kezelésében levő egyetemes egyházi ingatlanok ügyei; az egyetemes egyházi vagyon nyilvántartása; az egyházközségek és az egyházkörök pénzügyi ellenőrzése; az állami fizetések, illetve a javadalom után fizetendő járulékok nyomom követése és mások.

A legkiterjedtebb és emiatt a leginkább leterhelt a *közigazgatási* (adminisztratív) ügyosztály. Sajátos történelmi tényezők miatt többnyire ide tartozik minden, ami a másik két ügyosztályban nincs. Pattanásig feszített hatáskörében vannak a központi, egyházközi és egyházközségek személyzeti ügyek, beleértve a munkaviszonyi felelősséget és a munkakönyvek vezetését; az állami hatóságokkal való kapcsolattartás; a külföldi egyházakkal és nemzetközi szervezetekkel való viszony; a levéltár és könyvtár ügyei; a felekezeti ügyek; a protokoll; az iktatási és nyilvántartási rendszer felülvizsgálata; az irattár kezelésének irányítása; az egyházközségek és egyházkörök közigazgatási munkájának összehangolása; a hivatali szervezet fejlesztésének felelőssége és mások. Az egyházi kiadói nyomdai tevékenység koordinálására, valamint a médiatevékenység ellátására 2009-től végre külön munkatárs hordozza a felelősséget. Ugyancsak ideje lenne, ennek mintájára, a lelkész- és énekvezér(tovább)képzést is jobb szakmaiságot és több energiát biztosító formába helyezni.

A főhatóság leghatékonyabb működtetését valószínűleg az *elnökség* tudná biztosítani. A 2002-es alaptörvény-módosításkor szövegbe foglalt testület arra hivatott, hogy az EKT-ülésközi időszakban az egyház ügyeit intézze. Tagságát a püspök, a két főgondnok, a főjegyző és a közügyigazgató alkotja, de tagjai – tanácskozási joggal – az előadótanácsosok és a főszámvevő, valamint illetékességük esetén az esperesek. Az elnökség hatáskörébe az EKT határozatainak és rendelkezéseinek végrehajtása, a következő ülésen tárgyalandó ügyek előkészítése és véleményezése, ugyanakkor az EKT ülések közötti időszakban a szükséges döntések meghozatala és végrehajtása tartozik.

E hatáskört azonban, a mai feltételek mellett, nehéz betöltenie. A főtisztviségviselők ugyanis – a püspök kivételével – mindannyian máshol keresik a kenyerüket és külön szakmai felelősség nyomja a vállukat. Az egyházi ügyekre gyakran alig marad idejük vagy energiájuk, a napi ügyintézésre, a tárgyak közötti összefüggésre nincs folyamatos rálátásuk. Emellett a tagok lakóhelye közötti földrajzi távolság is valós akadályokat gördít a munka hatékonysága elé, hacsak a virtuális elnökségi ülésezés valamilyen módját ki nem sikerül találni.

Az elnökséget a főhatósági munkában az egyházi központi hivatal szakemberei mellett az *állandó bizottságok* tudnák segíteni. Ezek a főhatósági testületek munkájának előkészítését segítő, véleményező és javaslattevő szakmai körök. Az Alaptörvény szerint kilenc van belőlük: Püspöki Szék, Misszió Bizottság, Válaszkölcsei Nevelési Bizottság, Ok-

tatásügyi Bizottság, Gazdasági Bizottság, Pénzügyi Bizottság, Jogügyi Bizottság, Médiabizottság, Kiadó- és Nyomdabizottság. Ezek tevékenysége viszont sokszor formális maradt.

A körvonalazódó stratégiai tervezés egyik fontos területévé az egyházi szervezet fejlesztésének kell lennie. A szervezetet étellel megtöltő átalakításoknak olyan általános célokra kell nézniük, mint a szubszidiaritás elvének érvényesítése mindhárom egyházi szinten, az egyházszervezet kommunikációs technikáinak és gyakorlatainak korszerűsítése, a döntés-előkészítés, -hozás és -végrehajtás átláthatóságának és hatékonyságának növelése, valamint az intézményi fegyelem, az egyéni és testületi felelősségvállalás megerősítése. A konkrét céloknak pedig arra kell nézniük, hogy a három szervezeti szint mindenikén hogyan lehet elérni a felelőség *megosztását* és valós hordozását, a képességek felélénkítését.

Jellemző, hogy a szervezetfejlesztési stratégia váltás-orientált stratégia lesz, ahol a mai szervezeti gyengeségeinket kell ötvöznünk valós lehetőségeinkkel. (Az egyházi élet másik két alapvető fontosságú strtatégiája is váltás-orientált jellegű: a hitélet fejlesztése és a vagyongazdálkodás!) E stratégiai tervezés során egyházi életünk olyan valóságait kell alapvetően megváltoztatni, mint a szervezeti merevség és a működési rugalmatlanság, a fejletlen és idejétmúlt egyház-kormányzati gyakorlatok, a lelkeszi hivatásbetöltés részleges fogyatékos-ságai, a kulturális, művelődési és egyházszervezeti igénytelenség, az elszámoltathatóság és felügyeleti gyakorlat hibái, a pontatlan és nem átfogó statisztikák, nyilvántartások és adatok. Monda azért Jézus nekünk is: „Az aratni való sok, de a munkás kevés; kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.”

Szentgyörgyi Sándorral, a küküllői unitárius egyházkör újonnan megválasztott esperesével eddigi életútjáról, az esperesi tisztséggel járó feladatokról, tervekről, az egyházkör sajátos kérdéseiről Sándor Krisztina beszélgetett az Egyházi Képvisező Tanács évi első ülése után.

Ki az esperes az egyházkörben?

Hol született, nevelkedett?

Ádámoson születtem, 1965. június 4-én. Szüleim is unitáriusok, édesapám ádámosi, édesanyám küküllővári származású. A hadiárvaság rányomta bélyegét az édesanyám életére, nehéz élete volt, és mindig azt várta, hogy mikor jön el életébe az az időszak, amikor boldog lehet. Mostanában mondogatja, hogy eljött a rég várt idő, hiszen egyetlen fia pap lett. Ma mindketten ennek örvendenek. Elemi iskoláimat Ádámoson, az általánost Küküllődombón jártam. Második osztályban megkérdezte a tanító bácsi, hogy ki mi szeretne lenni. Én már akkor határozottan azt mondtam, hogy pap szeretnék lenni.

Honnan jött ez a válasz akkor?

Lehet, hogy édesapámtól jött az indíttatás. Gyakran mondogatta, hogy milyen jó volna, ha a fiam pap lenne... Apai nagyapám mindig ott állt a templom kijáratánál, és ő köszöntötte a lelkészeket, amikor istentiszteletről kijöttek. Nagybajuszú Szakács Sándornak nevezték.

Visszatérve az iskoláimra: a dicsőszentmártoni ipari líceumban érettségiztem 1983-ban. Immár tudatosan készültem a teológiára. Ketten irányítottak erre a pályára. Simén Domokos, aki akkor lelkész volt Ádámoson, és keresztelő fiának nevezett, illetve Nyitrai Csongor, aki nevelt gyermekeként tekintett rám. (Jut eszembe:

Simén Domi bácsi mondta egyszer, hogy amikor valaki saját magáról beszél olyan, mintha saját temetési beszédét írná, készítené elő.)

Akkoriban nehéz volt bekerülni a teológiára. Először 1983-ban felvételiztem, a felvételi végén viszont kiderült, hogy egyetlen helyet hagytak jóvá, azt is katonaviseltnek. Katonai szolgálatot Bukarestben teljesíttem, majd ismét felvételizni szerettem volna a teológiára, de elutasítottak, mivel katonaviselt voltam. A rákövetkező évben is abba a szerencsétlen helyzetbe kerültem, hogy a jóváhagyott helyre katonakötelest szerettem volna felvenni, de én már katonaviselt voltam. 1987-ben két helyet hagytak jóvá, s akkor bejutottam. E két évet nem töltöttem hiába, a dicsőszentmártoni üveggyár alkalmazottjaként dolgoztam, három műszakban, mint fémforgácsoló-esztergályos. Így becsületes mesterséget is tanultam. Visszaemlékszem, 1987-ben húsvét másodnapján éjszakára mentem be dolgozni, mikor minden fiatal szórakozni ment, és én elaludtam a gép mellett. Jött a mester, figyelmeztetett, hogy ez volt az utolsó alkalom, többé ne forduljon elő. Mondtam neki, hogy én is remélem, hogy ez volt az első és utolsó, mert

folytatás a 8. oldalon

Ki az esperes?

folytatás a 7. oldalról

ha a teológiára a felvételim sikeres lesz, itt hagyom az egészséget.

A teológiai évek alatt érte a rendszerváltozás. Ott mi változott? Hogyan élték meg azt az időszakot?

A teológia unitárius tagozatán akkor 10-11-en voltunk. Mindenki ismert mindenkit, egymás iránti tiszteletben éltünk, mindegy volt, hogy hányad évesek vagyunk. A felsőbb évfolyam hallgatóinak atyai szeretetét élveztük, mi, az első-másodévesek. Utána megváltozott ez a hangulat. 1989 előtt volt rend, fegyelem, íratlan szabályok, amelyek szerint éltük a mindennapjainkat. A rendszerváltás után szabadabb lett minden, mindenki azt próbálta tenni, amit akart. Lehet, hogy ez rontott a teológiai éveinken.

Hova került a teológia elvégzés után?

1992-ben Marosvásárhelyre kaptam a kinevezést, Kolcsár Sanyi bácsi mellé, gyakorló segédlelkészként. Falusi gyermekként felnőve, öt évig Kolozsváron tanulva, a marosvásárhelyi két év kihívás volt. Volt olyan nap, amikor három temetési szolgálatom volt a város három különböző temetőjében. A szószéki szolgálatokról jelképesen szólva: magas volt a marosvásárhelyi szószék. A vallásórák, ifjúsági órák tartása is rám hárult. A családlátogatásban nem vettem részt, és a keblitanács munkájában sem. Viszont minden hétfőn és csütörtökön beteglátogatást végeztünk a marosvásárhelyi kórházakban.

1994 októberében kerültem Désfalvára. Itt ismét más világ fogadott, mégis szerencsés helyzetben éreztem és érzem magam, hiszen elődöm nem más, mint a jelenlegi püspök, Ft. Bálint Benczédi Ferenc. Gazdaságilag és minden szempontból rendbe tett egyházközséget vettem át, és próbáltam folytatni azt a felfele ívelő pályát, amit elődömtől kaptam.

A Kis-Küküllő menti emberek gondolkodásmódját már ismertem. Nem a székely furfang, hanem az egyszerűség jellemzi őket. A magyarok és románok együttélésére itt a megélhetés közös munkájából fakadó egyetértés jellemző. A vidéket mára viszont kikezdte nemcsak a szórványélet, hanem a gazdasági nehézségek is. Dicsőszentmártonban és környékén '89 előtt minden családból 2-3 személy az iparban dolgozott. Az anyagi háttér biztosítva volt, elég gazdag vidék volt. Azután ez megváltozott, minden tönkrement, ipar már nem létezik, a munkahelyek minimálisak, az életszínvonal pedig egyre alacsonyabb.

Marosvásárhelyre érkezésem előtt családot alapítottam, feleségem ákosfalvi születésű tanítónő. Együtt szeretnénk építeni és fejleszteni a közösséget, ahová rendeltünk. Népet nevelni, gyermekekhez lehajolni, öregeket vigasztalni, s társainkkal együtt a mában élni, és építeni a jövőt. Két gyermeknek vagyok az édesapja, Sanyika fiunk hetedik osztályos, idén konfirmál, kislányunk, Tündike harmadik osztályos. Fontos, hogy a lelkész ott éljen a gyülekezetében. A pap csak addig pap, ameddig a templomban van, mondják errefelé, de a mindennapi életben is az kell hogy legyen, egyféle követendő példa. A hetedikes fiam szokta mondani, hogy neki miért nem

szabad bizonyos dolgokat megtenni, hisz ő is gyermek. Fiam, de apád pap és édesanyád tanító – kapja a választásokat.

Jól ismeri az egyházkört, hiszen idevalósi, és itt lett esperes is nemrég. Milyen gondolatokkal kezdte el az esperesi tevékenységét?

A maros-küküllői egyházkör még egybetartozott, amikor én Marosvásárhelyre kerültem. Amikor Nagy Lászlót esperessé választották, én köri pénztáros lettem. 12 éven át én végeztem ezt a „piszkos munkát”, azaz osztottam-szoroztam a pénzt. Akkor bizonyos mértékben ráláttam a körbeli gyülekezetekre, de korábban, Kolcsár Sándor esperes úrral el is jártam a különböző egyházközségekbe. Nem egyszer szólt: fiú, vedd az autót meg a palástot és megyünk vizitációba. Olyankor nemcsak sofőr, hanem prédikáló pap is voltam. Már akkor belenézgettem a jegyzőkönyvekbe, láttam, hogyan dolgoznak különböző egyházközségekben a Küküllő, a Nyárad mentén. 12 év után nem vállaltam tovább a pénztárosságot, akkor esperes-helyettesnek jelöltek, de nem lettem az.

Idén januárban felvetődött a kérdés, miután megüresedett az esperesi tisztség, ki lenne alkalmas esperesnek. Tizenegy lelkész – ennyien vagyunk az egyházkörben – egymás közt megbeszéltük, hogy ki lenne hajlandó elvállalni. Őszintén megkérdeztük egymástól, hogy ki mit vállalna? Felmerült az én nevem is; vállalom, mondtam, ha bizalmat szavaznak. Azzal kezdtem büszkélkedni, hogy Désfalva a küküllői egyházkör földrajzi központja,

55–60 km-re vannak innen a legtávolabbi egyházközségek is. Még nem tudom, milyen az esperesi élet, csupán gondolom, hogy sok feladattal és felelősséggel jár.

Milyen változásokra számít?

A küllői a legkisebb egyházkör, legkevesebben vagyunk. Itt mindig egyetértés volt, sohasem marakodtunk, s mindenki a munkáját többé-kevésbé becsülettel elvégezte. Tiszteltük az időseket, a fiatalokra felnéztünk, segítőtük őket. Én valahol a középúton vagyok most. Egyszer mellettem valakitől megkérdezték, hogy idős vagy fiatal, aki mellette ül, és az illető középkorút választott. Meglepett, mert eddig én a fiatalokhoz soroltam magam, de tény, hogy öreg sem vagyok, de már fiatal sem.

Nagy változások nem lesznek, mert ami eddig jól ment, azon nem kell változtatni – lásd az adminisztrációt. Viszont a gazdasági helyzeten erősíteni kellene, mert az mindig rányomta bélyegét az ember életére. A vissza nem kapott tulajdonokat, erdőket, ingatlanokat továbbra is kérni kell, a műemlék-épületeket rendbe kell tenni, a templomokat gondozni kell, a gyülekezeteket bátorítani. Nem borúlátóan, hanem jövőbe tekintő módon kell élni, a mindennapi életben megtalálni azokat az értékeket és társakat, amivel, és akikkel együtt közösen tudunk dolgozni.

A küllői egyházkörben a legtöbb gyülekezet nemzetiségi szempontból is kisebbségben van az adott településen. Emiatt a szórványosodás is jelentősebb, gyakoriak a vegyesházasságok. Az esperes úr hogyan látja ezt a folyamatot?

Többször megtörtént, hogy szolgálataim alkalmával megkértek, hogy román nyelven is szóljak. Saját tudásomhoz, képességeimhez képest megpróbáltam mindig hozzájuk is szólani. Nyitnunk kell! Sohasem szabad elfordulni! Gyakran nem is azokkal van baj, akik évszázadok óta együtt élnek. Itt a két nép egymás nyelvét szinte tökéletesen érti, beszél. Én a román emberrel románul beszélek, ő pedig magyarul válaszol. Az egymáshoz való közeledés és tisztelet közös cél kell hogy legyen.

Voltak olyan románok a környéken, akik érdeklődtek az unitárius vallás iránt?

Volt, nem is egy alkalommal. Tavaly egy olyan konfirmálónk jött, akinek édesanyja román, román iskolába jár, s az anyjának azt mondta, hogy márpedig ő az édesapja templomába jön konfirmálni. Megtanulta a kátét magyarul, s bár nehezebb, de mégis csodálatos volt vele

foglalkozni. Vegyesházasságok esetén arra szoktam biztatni a szülőket, hogy maradjanak unitáriusok, s a gyermekeket is hozzák közénk. 15 éve vagyok Désfalván, és a lélekszám nem apadt ez idő alatt. 1500-an laknak a faluban, a lakosság fele magyar, ebből 330 unitárius, kb. 370 református, és 5–6 katolikus. A faluban van baptista gyülekezet, akik főként a cigányságot szólítják meg.

Egy érdekes szokás van nálunk: az egyik nőszövetségi találkozó alkalmával felmerült, nem jöhetnének-e a férfiak is ezekre a találkozókra? Mondtam: dehogynem! Mára kialakult, hogy minden vasárnap délután eljön tíztizenkét házaspár, s bibliaórát tartunk. Lehet, hogy ezt zokon veszik az idősebbek vagy a fiatalabbak, de voltak alkalmak, amikor őket is összegyűjtöttük. Sajnos a fiatalok – többnyire az életminőség javítása érdekében – külföldre mennek, a 30–40 évesek, a korban hozzánk közel állók viszont jönnek rendszeresen, gyermekeiket vallásórákra hozzák. És ez máshol is így van az egyházkörben.

Az esperes az egyetemes egyházi teendőkre, az egyházi intézményrendszer fenntartásának gondjaiba is nagyobb rálátást nyer. Ön szerint melyek a legnagyobb gondok jelenleg ezen a szinten? Miben és hogyan kívánja segíteni az elkövetkezőkben az Egyházi Képviselő Tanács, valamint az egyházi elnökség munkáját?

Az egyetemes egyház teendőire még nem látok rá. Ma voltam először az Egyházi Képviselő Tanács ülésén, szinte megfigyelőként. Érdekes volt látni, hogy az egyházban is vannak jól működő dolgok, és vannak, amelyek nehézséget okoznak, de úgy érzem, hogy minden rendbejön. Úgy látom, hogy van közös nevező, amely mentén lehet építkezni, haladni.

Szerintem nem szabad „leírni” az idősek tanácsát, ugyanakkor a fiatalokat is meg kell hallgatni. Közös erőfeszítéssel, az öregek tapasztalatával és a fiatalok lendületével másoknak is meg kell mutatnunk magunkat, s ha az egymás iránti szeretetben, tiszteletben, gyöngédségben elől tudunk járni, akkor ott vagyunk Isten közelségében, s betöltjük hivatásunkat.

Azzal próbálom segíteni az egyházat, hogy az egyházközségekben ne legyenek gondok, mindenki végezze a dolgát. Nem akarok tanácsot adni azoknak, akik nálam értelmesebbek, vagy amihez nem értek. Gondolom, saját hitemmel, tapasztalatommal a vállalt helyemen én is tudok tenni valamit az egyházért, az egyházkörért, az emberekért.

Április 18-án a kolozsvári Iskola Alapítvány konferenciatermében Gémesi Ferenc, a magyar Miniszterelnöki Hivatal kisebbség- és nemzetpolitikai szakállamtitkára Rezi Elek rektornak átadta a Nemzeti Jelentőségű Intézmény feliratú réztáblát, amely a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet kiemelt státusát igazolja. (PTI)

Anyák napi gondolatok

Május közeledtén anyák-napi programot készíték: verseket újra- és újraolvasva vagy másokat keresve, hogy a gyerekek örömmel tanulják. Horváth István csodálatos sorai kerülnek kezembe, amely nyilván sokak számára ismerős.

Anyák napja közeleg. A gyerekek örömmel tanulják a rájuk kiosz-

tott versszakokat. A próbán meghatódva hallgatom őket – vagy közösen mondjuk –, közben arra gondolok: milyen boldogok is, hisz van édesanyjuk, nagymamájuk, van kit ünnepelniük. Aztán mintha megsimogatnám

folytatás a 10. oldalon

Adorjáni Gyöngyvér

Anyák napi gondolatok

folytatás a 9. oldalról

a csemetéket, amikor ezt mondom nekik: „Isten éltesse az édesanyákat, hisz még kicsikék vagytok, még szükség van a gondoskodásra, családi örömökre...”

A kicsikkel foglalkozva egy gyermeki emlék elevenedik fel bennem. Édesanyám óvónő volt, számomra mégsem volt minden megengedve az óvodában. Szerettem a verseket, szerettem verset mondani. Abban az időben faluhelyen az úgynevezett *difuzort* is hallgattuk, sőt még helyi „kábelrádiós” műsor is volt. Egy ilyen adásra hívták meg az óvodáso-

kat is egy nap. Vállaltam, hogy szavalni fogok. Olyan négyéves-forma lehettem. A *cinége cipőjét* választottam Móra Ferentől.

Édesanyám figyelmeztetett, hogy hosszú lesz a vers, és nem segíthet, mert minden hallatszik. Mi tagadás, amolyan „akarom”-kislány voltam... a mikrofon előtt elkezdtem mondani a hosszú verset. Most is látom Édesanyám tekintetét, amint aggódva figyel. Én mondtam, mondtam, aztán... „Csak a cinégenek szomorú az ének”... és megtorpantam. De édesanyám tekintete segített, és mély lélegzetvétel után folytatni tudtam a verset, mintha mi sem történt volna. Jól sikerült a közvetítés a faluban, még dicséretet is kaptam. Édes-

anyám, büszke volt. De én is, hogy segítséget édesanyámtól kaptam.

A kislány felnőtt, családom lett... és Édesanyám *emlékével* maradtam már elég rég. Most, anyák napján hányan és hányan vagyunk, akik csak az emlékekkel élünk, pedig milyen jó lenne most is egy biztató tekintet, jól fogna az anyai segítség. Ezen a napon sokan gondolunk szeretettel a drága Anyákra, akik valamikor életet adtak, akik felneveltek, vigyáztak ránk, gyerekekre. Ha már nincsenek is közöttünk, emlékezzünk ezen a vasárnapon Rájuk! Gondolatban, mindannyian legyünk ott a sírjuk mellett, kulcsoljuk imára kezünket és súgjuk halkán sokszor azt a szót: „köszönöm!”

Orbán Balázs halálának 120. évfordulóján tudományos konferenciával és székelykapu-avatással emlékeztek meg „a legnagyobb székelyről” szülőfalujában, Székelylengyelfalván.

Emlékre nyíló kapu

Az április 17–18-i nagyszabású ünnepségre a helybelieken kívül számos erdélyi helységről és magyarországi településről érkeztek meghívott vendégek és érdeklődők. Hajdó István katolikus plébános – korábbi gyermeki főesperes – az ünneplő sokaság mellett Orbán Balázs kései leszármazottait is köszöntötte: Orbán Rékát és férjét. A megemlékezésről nem

hatástörténetéről. Orbán Balázs 520 települést járt be, s az első fényképész volt, aki tudományos célokra használta felvételeit. Mintegy 356 fotográfia, illetve illusztráció készült a leírásokhoz.

A rendezvénysorozatnak kiemelkedő alkotóeleme volt a tudományos konferencia, amelyen kolozsvári, székelyudvarhelyi és budapesti szakemberek tartottak előadást, Orbán Balázs szobrairól, történelemszemléletéről, illetve keleti utazásairól. Orbán Balázs és az unitárius egyház kapcsolatáról dr. Kovács Sándor egyháztörténet-tanár, a Protestáns Teo-

lógiai Intézet oktatója tartott rövid előadást.

A hétfégi lengyelfalvi esemény csúcspontja az Orbán-kúria feljárójánál emelt székelykapu avatása és szentelése volt. A székely öntudat és a vallási tolerancia összefonódásáról, a több mint egy évszázad megpróbáltatásainak és a gondviselés felismerésének párhuzamáról beszélt a székelykapu mellett Bálint Benczédi Ferenc püspök.

hiányzott Berettyóújfalu küldöttsége (Orbán Balázs ugyanis a magyar parlamentben 1881-től 1890-ig Bihar – és jelesen Újfalva – képviselője is volt).

Az ünnepség fontos programpontja volt a Magyar Örökség-díjas Lövey Lilla és Váradi Péter Pál (Veszprém) vetítettképes előadása, elsősorban A Székelyföld leírása körülményeiről és

Orbán Balázs, az író, néprajzi gyűjtő, történész, politikus, a Magyar Tudományos Akadémia tagja 120. esztendővel ezelőtt halt meg.

1849 és 1852 között Londonban, Kossuth Lajos környezetében élt, sőt, éppen ő maga akadályozott meg egy Kossuth elleni merényletet. 1859-ben, 30 éves korában került haza Székelyföldre. A szekjefürdői kúria 1871-ben került a tulajdonába, amit aztán tovább épített. Mindvégig Kossuth feltétlen híve, harcostársa volt. 1872-ben országgyűlési képviselő lett. 1881-ben gimnáziumot „ajándékozott” Keresztúrnak, és a berettyóújfalvi térségben nyert országgyűlési képviselőiséget. 1890. április 17-én Budapesten halt meg, máig tisztázatlan körülmények között. Földi maradványait négyszer temették el, s mára a szekjefürdői síremléke az öt tisztelők zarándokhelyévé vált. A síremlékhez tizenöt székelykapun át vezet az út.

A kapuállítás ötletével több mint egy éve Sándor József polgármester kereste fel Sófalvi Lászlót, a Hargita megyei tanács alelnökét. A szándék nyilvánvaló összhangban állt a megyében kezdeményezett székelykapumentési programmal, amelynek a csikmadéfalvi Kovács Piroska néprajzkutató az élharcosa. A most felállított és felavatott kapu a szejkefűrdői síremlék előtti kapu-sor utolsó darabjának hasonmása: „a legnagyobb székely” által 1888-ban állíttatott kapué. Az új Orbán Balázs-emléket Hargita Megye Tanácsa segítségével sikerült

felállítani, a faanyagot a lengyelfalvi Ferenczi Domokos adományozta. A tereprendezési munkálatokat a községi tanács végeztette.

A kapuavatást és a kulturális műsort követően a kultúrház udvarán álló Orbán Balázs-szobornál Bálint Benczédi Ferenc püspök és több más ünneplő – közöttük helyi előljárók – megkoszorúzták a mellszobrot. A berettyóújfaluiak nevében Muraközi István alpolgármester és Nagy László önkormányzati képviselő, az Orbán Balázs Társaság titkára helyezett el koszorút.

A megemlékezést az Orbán Balázs Alapítvány, Szent László Kistérség, Lengyelfalva római katolikus egyházközsége és Felsőboldogfalva község önkormányzata szervezte. Az eseményen kb. 400–500 ünneplő érdeklődő volt jelen. A lengyelfalviak mellett a Szent László Kistérség lakói is tiszteletüket tették a rendezvényen, a közeli Székelyudvarhelyről is sokan látogattak ki.

UK-hírósszefoglaló;

a képek forrása:

Udvarhelyi Hírportál (uh.ro)

Harmóniasarok

A szív szorításában

Rossz hírt kaptunk, nagyon rosszat. Aggódunk a holnapért. Megcsaltak, átverték. Gyermeünk messzire költözik. Megbántott, akit végtelenül szeretünk és titkunkat bíztuk rá.

Mellkasunkra szorító érzés telepszik, lélegzetünk akad. Vajon mi történik „lelkünkben” ilyenkor, amikor úgy tűnik, hogy bennünk megszakad a szív? És ki az, aki életében legalább egyszer ne élte volna át, hogy fájdalomában úgy érezte, megszakad a szíve? Mondják: szív és szeretet összefügg. Hol van a szeretet, amikor megszakad a szív? Vagy azért szakad meg, mert elhagyta a szeretet? Vagy nagyobb a fájdalom, mint a szeretet?

Azt tartják, hogy vannak emberek, akik képesek irányítani szívük működését, úgy ver a szívük, ahogy irányítják, lassítják és gyorsítják annak ütemét. Lehet, hogy le is tudnák állítani. Kevesen vannak! De vajon az érzéseiket is tudják szabályozni?

És egyre magasabb azok száma, akik éjszakánként a mentőt hívják, mert úgy érzik, hogy szívrohamuk van. Ám hosszas és ismétlődő vizsgálatok után mégis gyakran az derül ki, hogy semmi szervi bajuk! Ők az úgynevezett szívneurotikusok.

És vannak emberek, akik még a 21. század rohanásában is megtalálták magukat, boldogságukat. Arcuk ragyog, szépségük lenyűgöz, energiájuk körülölel minket. Hiába keressük az „igen, de...” mondatokat: ők is rohannak, ők is terheltek, bajuk nekik is van bőven, pénzük sem több... De nem szoronganak, nem rettegnek, hanem az élet szerelmeseiként munkájukat jól végzik, sőt nagyon jól. És belenevetnek a pörgő hétköznapokba, vagy csendesen mosolyognak mindenben. Mit tudnak ők?

Te hova tartozol?

Mert lelkigondozóként, szakemberként naponta találkozunk szomorú, megkeseredett, életunt, szorongó, gátlásos, pánikszindrómás, depressziós emberekkel,

akiknek minden eredményük jó, diagnózisuk nincs. Nem betegek, pedig már több orvost végigjártak. Mégis nagyon rosszul vannak. Az első adag antidepresszántól egy kicsit megnyugszanak, de tudni lehet, hogy ez csak időleges. És sajnos azt is tudjuk, hogy az emberben képességek rejtőznek, amelyeket rossz irányban használva az ember teljesen beteggé tudja tenni magát.

Ráadásul ezek a nagyon nehéz betegek! Mert vannak betegségek, amelyek bár nem halálosak, krónikussá válnak, elkísérnek minket és tönkreteszik életünket, szorongatják szívünket és megkeserítik létünket. Vannak „betegségek”, amire a gyógyírt mindenkinek magának kell elkészítenie, még ha erre külső segítséget kap is.

Mit tudnak azok, akiknek nem szorít a szívük? Ők mit tesznek, ha szenvednek? Vagy nem szenvednek?

Sokszor érzem azt, hogy miközben értékeik nyilvánvalóak, a mesék megtévesztenek minket. Pedig milyen előszeretettel olvassuk gyermekeinknek, és bizony sok erőszak és kegyetlenség van bennük. Vannak benne nagy szerelmek, a Kedves utáni vágyódások, amiktől később a szív szinte megszakad. De nem is ez a legrosszabb. A legrosszabb szerintem az a mondat, ami a hetedhét országra szóló lakodalom után következik: „boldogan éltek, míg meg nem haltak!” Ilyen pedig nincs! Illetve van, de csak pillanatokra! Csakhogy ezekről a részletekről nem szólnak a mesék, sőt a tanórák súlyos anyagai sem. S ha nincs, akkor mégis hogy van?

Válaszom egyszerűbb, mint gondolnád, kedves Olvasó! Tőled függ, hogy a mese miként folytatódik.

Mert mindenkinek vannak pillanatai és állapotai, amikor azt érzi, hogy ekkora fájdalmat már nem bír elviselni: lelke, szíve megszakad. Mekkora igazságtalanság, hogy épp velem történik! Magányában és tehetetlenségében szenved és retteg, és közben érzi, hogy érzései szétrepesztik szívét. És ez a pillanat az, amikor eldől, hogy *kik vagyunk valójában*. Eldől, mennyire vagyunk

folytatás a 12. oldalon

Ferenczi Enikő

A szív szorításában

folytatás a 11. oldalról

képesek „varázspirulánkat” elkészíteni. Miközben ott lenn, szenvedéseink mocsarában lassan beterít az iszap, ott adatik meg a lehetőség a választásra, hogy végleg elmerülünk vagy kiemeljük a fejünket. Jó, ha arra gondolunk: Isten nem ad többet, mint amennyit képesek vagyunk elviselni. „És szenvedéseink által csiszol minket igazi gyémánttá!” – vágának rá kedves tanítványaim.

„Fel a fejjel!” – mondom nekik. Csak aki felemeli fejét, az látja meg az eget! S az Ég a teremtett világ nyugalma. Ebbe vágyik a lelkünk, és itt lazul a szív. Ismeritek a Piramis dalát, hogy *Szállj fel...*? És azt is tudjátok, hogy a felhők mögött mindig ott van a Nap? A Napban pedig Isten szeretetének melege. És ha körülölel minket a tavaszi szél, benne ott van Isten megnyugtató léte, anyánk kezének melegsége, kedvesünk ölelése. És aki tud az égre nézni, az képes megérezni magában azt a hihetetlen erőt, amely csodákra képes, amely bárholnan és bármiből kiemel. Szíve ellazul, megtelik nyugalommal, arca mosolyog, Isten tenyerébe hajtja fejét, megtelik az élet szerelmével. Mert szerelem ez. És ezzel öleli körül a mellette levőket.

Kórházlelkészi szolgálat

Hogy beteg hozzátartozóját idejében elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(nevét, a kórházat és a kórterem számát)
a következő telefonszámokon
bejelenteni:

Orbán Erika, **Ferenczi Enikő,**
Sepsiszentgyörgy, Kolozsvár,
0740-502563; **0740-063767;**

Katona Dénes, **Pavelka Attila,**
Székelyudvarhely, Marosvásárhely,
0266-213100; **0746-234917.**

Nagyvilág

Elhunyt Popper Péter Hosszú betegség után, hetvenhét évesen elhunyt Popper Péter pszichológus, pszichoterapeuta, egyetemi tanár. Fő kutatási területe a pszichoterápia, a társadalmi beilleszkedési zavarok és a valláspszichológia volt, Budapesten született 1933. november 19-én. Tudományos tevékenységén kívül szívesen foglalkozott szépirodalommal is, maga is írt néhány színművet. Írásait teológusok sok nemzedéke használta és használja fel az egyházközségi pasztorációban vagy épp a beszédírásban. (MTI)

Tanúskodjunk a jó papok mellett! „Ébresztő, hajdani hittanosok, egyházi intézmények növendékei! A gonosz, néhány szomorú – eléggé el nem ítéhető – papról lerántotta a hallgatás fátylát. Jól tette, de ti, akik oly sok lelkiismeretes, nagyszerű, szentéletű papot, szerzetest ismertek, miért hallgattok?” – Böjte Csaba ferences pap üzenete nyomán elindult a „jó papok” mellett tanúskodó honlap. A ferences szerzetes internetes akciója elensúlyként kíván szolgálni arra a lejárató kampányra, amelyet bizonyos médiumok a papi pedofília-botrányok nyomán indítottak a katolikus egyház ellen. (ilyenzen-papom.com)

Blogolást javasol a papoknak a pápa Az interneten hatékonyabban lehet hirdetni Isten ígését XVI. Benedek pápa szerint. A pápa legújabb üzenetében felhívta a katolikus egyház papjait, hogy az evangélium hirdetésében használják a modern kommunikációs lehetőségeket, így az internetet is. A katolikus egyházfő azt írta: az elekt-

ronikus média a hithirdetés „új korszakát” teszi lehetővé. „A modern kommunikációs eszközök által a pap bemutathatja az egyház életét, és segíthet a ma emberének Krisztus arcát felfedezni” – írta a pápa, sürgetve, hogy a papok a blogokat és online-videókat is használják az evangelizálásban. Mint írta, az internet használatát a papképzés részévé kell tenni. (fn.hu)

Besúgással gyanúsított lelkészek neveit tette közzé Tőkés László Huszonöt református lelkész nevét tette közzé Tőkés László európai parlamenti képviselő, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KREK) volt püspöke, aki szerint ezek az emberek együttműködtek a román kommunista titkosszolgálattal, a Securitatéval. Tőkés az általa éveken keresztül irányított egyházkerület átvilágítását kezdeményezte. Közleményében kifejti: az elmúlt időszakban kilenc lelkésztől derült ki, hogy együttműködött a Securitatéval, 2008-ban pedig másik tizenhat papról derült ki ugyanez. Ez utóbbiak személyét a Securitate Irattárát Vizsgáló Tanács (CNSAS) azonosította – olvasható a dokumentumban. Az EP-képviselő szerint annak ellenére, hogy az elmúlt időszakban megtorpant Romániában az átvilágítás folyamata, további kilenc lelkésztől derült ki ügynöki múltja. A KREK kezdeményezését az erdélyi református egyház több lelkésze is bírálta. A református egyház által kezdeményezett átvilágítási folyamathoz az erdélyi unitárius és evangélikus egyház is csatlakozott, a római katolikusok viszont nem. (MTI)

• összeállította KBZ •

A LEADER-programról

Vidéken élő közösségi embereként az utóbbi időben egyre többet hallunk az Európai Közösség LEADER keretprogramjáról. Remélhetőleg mihamarabb megalakulnak a helyi kezdeményező csoportok az unitárius közösségeink által lakott különböző kistérségekben is, ezért nem árt tudni róla, más szóval: hasznos idejében felkészülni az általa kínált közösségfejlesztési lehetőségekre. Erdélyben az elsők között alakult meg a Homoród–Rika–Küküllő LEADER térség, amely 96 településből áll, és területileg sok unitárius egyházközséget is magában foglal. A Gondviselés Segélyszervezet szerepet vállalt a szóban forgó térségbeli kezdeményező csoport létrehozásában, amely e sorok íróját a Székelykeresztúr környéki szervezési felelősnek jelölte ki. Az alábbiakban összefoglalom a fontosabbnak vélt tudnivalókat a LEADER-ről.

Az Európai Közösség szakpolitikusi és döntéshozói felismerték a fenn tartható helyi fejlődés jelentőségét, amely figyelembe veszi az adott vidékek környezeti, gazdasági, szociális és kulturális jellegzetességeit is. Egyre több új és újszerű fejlesztési módszer kidolgozására kerül sor, miközben a helyi közösségeket is egyre inkább bevonják a megoldások keresésébe. Így született meg az Európai Unió LEADER programja, amely az egyik legsikeresebb közösségi program.

A LEADER francia mozaikszó: *Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale*, ennek jelentése magyarul: közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében. Ilyenként a LEADER-program a helyi szinten működő társulások, együttműködések által kialakított és végrehajtott integrált terveket támogatja. A program célja a helybeli közösségek segítése a környezetükben rejlő lehetőségek felfedezésében, és azok fenntartható jellegű használatában. A program keretein belül a következő területeken születnek vidékfejlesztési stratégiák: a természeti és kulturális örökség védelme; a helyi gazdaság megerősítése; a közösségek önszerveződésé-

nek javítása; az együttműködés ösztönzése.

Mi a LEADER lényege?

A program eredetisége abban áll, hogy a térség fejlesztési stratégiáját az önkormányzatokból, a térség vállalkozóiból és társadalmi szervezeteiből megalakult *helyi vidékfejlesztési munkacsoport* a helybeliek cselekvő bevonásával állítja össze. Az elkészült stratégia alapján a döntéshozó egy keretösszeget határoz meg a munkacsoport számára, melyet vidékenkénti pályázat útján kell a végső kedvezményezettek számára biztosítani, az elfogadott program megvalósítása érdekében. A legfontosabb jellemző az, hogy a program alulról jövő kezdeményezéseket támogat. Ennek az előnye, hogy a projektek összeállítása és kivitelezése a helyi lakosok tudásán és helyismeretén alapul, ebből következően az ő igényeiknek és a táj adottságainak megfelelő ötletek valósulhatnak meg. A másik fontos jellemző az összefogás. A LEADER az adott kistérségben élő emberek kreativitására, leleményességére, ötletességére alapoz, és ösztönzi a helyi társadalmi szervezetek, intézmények, valamint vállalkozások összefogását és együttes munkájukat a térség fejlesztése érdekében.

A társuló települések kiválasztása és együttműködése a LEADER-programban résztvevő településeken élők szabad elhatározásán alapul. A helyi vidékfejlesztési munkacsoportok csak földrajzilag összefüggő területen, egymással szomszédos települések közösségeinek összefogásával alakulhatnak meg.

A LEADER alapelvei

1. A terület-alapú megközelítés

A LEADER-térség olyan terület, amelynek lakói a vidéki azonosság-tudatot közösen élik meg, szívükön viselik településük sorsát, érzelmileg kötődnek a tájhoz, és azzal összhangban igyekeznek a fejlesztéseket megvalósítani. A terület alapú megközelítés révén azok az emberek dolgoznak

együtt, akik közös otthonuknak érzik az adott térséget, és ez biztosítja a projekteket lendületben tartó ösztönzést.

2. Az alulról építkező megközelítés

A helyiek részt vesznek a döntéshozatalban a térséget érintő fejlesztési programok kidolgozása és megvalósítása terén. A helyi szereplők közvetlenül bekapcsolódnak a saját mindennapi életüket meghatározó fejlesztési folyamatokba. Az alulról építkező tervezéssel és megvalósítással együtt jár az erőforrások felhasználásának hatékonysága is.

3. Sajátos irányítási és finanszírozási módszerek

A jól összeállított, helyi vidékfejlesztési munkacsoportokban az üzleti élet és a civil társadalom képviselőinek ugyanannyi szavazati joguk van, mint a helyi önkormányzatoknak. A döntéshozási eljárások és a támogatáspolitikai elvek célja többek között az, hogy elősegítsék a kiegyensúlyozott hatalomelosztást.

4. Háromoldalú partnerség

A fejlesztésben megvalósuló partnerség azt jelenti, hogy a helyi önkormányzatok, a vállalkozók és a civil társadalom között önkéntes, kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatok vannak, és ezek révén együtt dolgoznak a közös fejlesztési elképzelések megvalósítása érdekében.

5. A tevékenységek újító jellege

Az újító jellegre, az új tevékenységekre azért van szükség, mert a vidéki emberek ma már nem tudnak pusztán a mezőgazdaságból megélni, ezért létkérdés, hogy a mezőgazdaság mellett új vagy legalább kiegészítő megélhetési lehetőségeket találjanak. Fontos, hogy az innovatív tevékenység helyi erőforrásokon alapuljon, eredeti ötlet legyen, és illeszkedjék a térség jellegéhez.

6. A tevékenységek közötti kapcsolatok

A LEADER ágazatközi megközelítése a vidéki gazdaság fejlesztésére irányuló tevékenységek közötti kapcsolatot jelenti.

7. Hálózatépítés, térségek közötti és nemzetközi együttműködés

A LEADER-csoportok közötti hálózatépítés célja, hogy a helyben

folytatás a 14. oldalon

Andrási Erika

A LEADER-programról

folytatás a 13. oldalról

szerzett tapasztalatokat és eredményeket terjessze, így segítve más vidékfejlesztési munkacsoportokat. A jól működő hálózatok révén a cso-

portok ötleteket meríthetnek egymás programjaiból. A LEADER sikertörténetében nagy szerepet játszanak a többoldalú együttműködési kapcsolatok.

Mindezek ismeretében joggal mondhatjuk, hogy a LEADER-prog-

ram a kis települések és közösségek építkezését szolgáló uniós fejlesztési lehetőség, amelynek kihasználása rajtunk áll: rajtam, rajtad, rajtunk... Csúpan vállalni kell önmagunkat, összefogni, és közösen tenni terveink megvalósításáért. Sok sikert hozzá!

Hölgyem, Uram, Ön milyen általánossal végzett?

ULOSZ-munkaértekezlet Budapesten

Ezt a kérdést eddig középiskolai, egyetemi tanév végén hallottuk. Újszerűen, sőt egy kicsit idegenül hangzott, amikor Szász Ferenc szolgatársunk az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének a Nagy Ignác utcai templomegyüttesben április 8-9-ikén tartott munkaértekezletén tette fel. A két nap alatt huszonnégy, Erdélyben szolgáló lelkész és öt, Magyarországon tevékenykedő lelkész-társunk arról értekezett, miben nyilvánul meg a hivatás és a szakmaiság az unitárius lelkész munkájában, és hogy ezek összhangja milyenné alakítja az unitárius lelkész jövőképét.

Kászoni József budapesti és Szász Ferenc brassói szolgatársaink kaptak felkérést arra, hogy megosszák velünk gondolataikat. Mélységesen meghatott, hogy szakmai vallomássá alakultak a felvezetők, hogy beszédjük során magunk előtt láttuk lejátszódni az emberi és papi sorsokat. Láttuk a kolozsvári vagányt, a fiatal Kászont, akiről a „rossznyelvek” azt suttogták, hogy figyelni kell rá, mert „arisztokratikus allűrjei” vannak. Aztán láttuk helytállását a Székelyföldön és minden magyarok fővárosában, Budapesten. Láttuk a korán költőnek indult brassói fiút, Szász Ferencet, aki Marosvásárhely és Kolozsvár után szülővárosában, Brassóban találta meg a szolgálat végső helyét.

Megtudtuk, hogy a papi szolgálat szakaszokból áll: gazdag, pompázatos részekből, de sokszor szegény, szerencsétlen szakaszokból is. Ha pedig Isten azt akarja, hogy mind a pompát, mind a szerencsétlenséget túléljük, a munka végén felteszi majd nekünk a kérdést: Hölgyem, Uram, milyen általánossal végzett?

A fiatal lelkész-nemzedék tagjainak három-három percben kellett összefoglalniuk a jövőjükéről alkotott képet. Nagyon borúlátó és megnyugtatóan derűlátó szempontok kerültek előtérbe. Még én is – aki remélhetőleg még középkorú vagyok – elcsodálkoztam: milyen más ízű vilá-

got hoznak magukkal a fiatal papok! De hogy mindent megérthessek, ifj. Nagy Endre szolgatársam megnyugtatóan: a mai helyzettel csak az a furcsa, hogy „már a jövő sem a régi”.

A közös ima és éneklés, a kiscsoportos beszélgetés, a közös étkezés azonban újra visszacsalt valami örökkévalót fejünk fölé – és mélyen benn a szívünkbe. Az az örökkévaló, régi érzés pedig az volt, hogy Szentivánlaborfalvától Bécsig minden unitárius tudja azt, hogy a vallás az Isten és a felebarát iránti szeretet, hogy Isten megáldott hittel és szabad akarat, és minden apró jó közelebb visz a földi Istenország megvalósításához.

Öröm és rémület vegyült bennünk, amikor meghallgattuk a pest-szentlőrinci egyházközség történetét. Első látásra furcsán nézett ki a kis fehér templom a hatalmas szürke tömbházak között. Mindjárt együtt éreztünk vele, amikor megtudtuk, hogy nem ő vándorolt a tömbházak

közé, hanem azok őhozzá – persze úgy, hogy előbb a kertes házikókat lebontották. (Mi is „vesztég maradtunk”, ugyebár, csak a határvonal vándorolt el nyugatra.) Az öröme az ad okot, hogy egy kitartó gondnok-asszony, s egy lelkes keblitanács nem engedi kihalni a közösséget, reményteljesen dolgozik azon, hogy lelkész és hitélet újra igazi gyülekezetet teremtsen.

Történelmi pillanatként éltük meg, hogy újra átélhettük azt a gondnokot, akit évtizedes odaadó munkája után kitiltottak még az unitárius templomokból is. Megköszöntük Zoltán Csabának, hogy még mindig kitart egyháza, közössége, hite mellett. Igazi lelki élmény volt látni azt, hogy az igaz ember igaznak marad akkor is, ha rosszindulattal mocskolják be.

Széchenyi István szobrának szomszédságában megsimogattuk a kétszáz éves akácfát, irigyeltük tőle, hogy ledőlve bár, de egyhelyben áll. Görgey Artúr szobra előtt megértettük, hogy a bátor is megadhatja magát a túlerővel szemben. József Attila szobránál megannyi szerelmes vers jutott eszünkbe. Szent István lovaszobránál azon bölcselkedtünk, hogy épp annyi lábát emeli fel a ló, mint a kolozsvári Mátyás-szobor lova. (A budai huszárszobornál is elmélkedtünk, de az az elmélkedés nem tűri el a nyilvánosságot.)

Szombaton reggel hazaindultunk. A ragyogó napsütést szomorkás idő váltotta fel, a Királyhágón már zuhogott az eső. Mintha minden esőcsepp azt a kérdést akarta volna összerakni bennünk: Hölgyem... Uram... mennyi az általánosa??

Székely Kinga Réka

Pezsdül a kultúr

A kövendi nőszövetség tevékenységének margójára

1989 után, amikor a kultúrotthon teljesen közvagyon – magyarul: gazdátlan – volt, az a hír terjengett, hogy falunk sihedere bebiciklizett a nézőtérre. Bemutatót tartott a diszkóba gyülekezőknek: nyolcasokat karikázott a parketten. A bevezető mutató után kezdetét vette a buli, ennek rendjén ripityára törettek az ülőalkalmatosságok. Némely kultúrbarát elemelt egy-egy ép széket, hadd legyen a házában egy darab kultúra. Kesernyésen mosolygok az egykorvult állapotokon, pedig volt ennél képtelenebb is. Néhai Páskándi Géza írta volt, hogy ég a Kleopátra néni csürje. A tűzoltók rá se bagóznak, nem oltják a tüzet – mert önkéntesek.

A kultúrház valamikor a szentéllyel volt egyjelentésű Kövenden. Volt, akit duhajkodás miatt egy évre kitiltottak belőle. Legények, lányok színműveket próbáltak, bejárták vele a szomszédos falvakat, közben megszerelmeledtek. A színjátszó csoportok emlékét fénykép őrzi. A színpadon az emlékeztető időkben kérdezz-felelek versenyt rendeztek mezőgazdasági ismeretekből, a nyertes *oltóbicskot* kapott – metszőollót. Ugyan kit érdekel?! Az meg egyenesen megmosolyogtató, hogy az idős bácsi elvitte a hokedlit a kultúrba, ne kelljen állva végignéznie az előadást. Legendába kövülhetne: Vásárhelyi Géza orvos és költő ügyködése nyomán megfordultak itt a romániai magyar irodalom nagyjai. Kós Károly állatkiállításon volt a faluban.

Éveken át rója sihederünk a nyolcasokat a kultúrpadjában, ég a Kleopátra néni csürje, ázik a plafon a bejárat fölött...

Ilyenek és másilyenek kegyeskednek eszembe jutni, mielőtt beülnék megnézni – akár tavaly – a nők napjára s március 15-ike ünneplésére tartandó előadást. A régi épületben felújított kultúrterem... Nincsenek már meg a hajdani lócák, a léccel összerögzített székek, kicserélték őket az „előadótermekből” ismertekkel. A falon (Ab-rudbányai) Fikker János tiszteletes, a falu mindenésének plakettje. Szivarban társaim ezennel nem pöfékelnek. A

Unitárius rádióműsorok

Meditáció – az elmélkedés műsora

Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon, szerdai napokon, 9.30-kor.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt.
Május 19.

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor. Szerkeszti: Solymosi Zsolt.
Május 23., június 6., 27.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi Prima Rádióban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen.
Szerkeszti: Csáki Levente.
Minden vasárnap reggel 8.30-kor.

függöny rendeltetészerűen takar, nem áttetsző holmi. Át kell hozni a tanácsteremből a székeket. Itt az alpolgármester, de aztán a polgármester is megtisztelt jelenlétével. Jócskán vannak Bágyonból, Várfalváról. Hajdani tanulóm, a vállalkozóvá lett Dávid Jenővel is találkozom. Mintha visszaköltözött volna a hajdani kultúrbarátság szellemisége!

Székely Surányi Ilona előbb kézimunkára hívta a nőszövetség tagjait. Az ott készült darabok eljutottak Balatonakaliba, a magyarországi testvértelepülésre, s a minket támogató amerikai testvéregyházba is. A kézimunkázók, a nőegylet tagjai a falunapon lángost árulnak. Tárgyasul a közös igyekezet: felszerelik a tanácsterem melletti konyhát. Ezek az asszonyok ünneppé teszik az estét a bemutatott bohózatokkal, amelyeket Székely Miklós tiszteletes konferál.

Elszórakozunk, két óránál is hosszabban, a színpadra vitt emberi gyöngeségeken, elfelejtjük, hogy mindezek – a mieink. A jelenetek között elhangzik néhány szerelmes vers. Tapsolunk, kacarászunk, mintha nem tudnók – pillanatnyilag nem is! –, hogy már kezdjük a televízióból látni a világot, s némely gyerek úgy csügg az internettartalmakon, mint eleji az alkoholon.

Voltak próbára járó asszonyok, amikor gazdára lelt, és az egyház védnöksége alá került a kultúrotthon. Akadt szervező!

Nem sorolom fel az öt bohózat címét. De odaadásuk miatt a szereplők névsorát ide kell írnom: Barta Jutka, Dávid Ildi, Demény Jutka, Egei Gizella, Egri Katalin, Jobbágy Etelka, Máté Piri, Nagy Gyöngyi, Nagy Melinda, Szabó Annamária, Szabó Enikő, Szász Enikő, Székely Surányi Ilona.

Cserés Ferenc

Anyaszentegyház született

Pünkösdre készülünk, az Anyaszentegyház születésnapjára. Keresem a szó – tudniillik az *Anyaszentegyház* – megfelelőjét más európai nyelvekben, és rájövök, hogy az általam ismert nyelvekben az egyház vagy anyaszentegyház szavunk megfelelője egyszerűen azonos a templom szóval. Church, Kirche, biserica – ezek a szavak jelentik a templomot és az egyházat egyaránt. Ízelgetem az Anyaszentegyház számomra kifejező, sokatmondó szavunkat. Nem vagyok nyelvész, de tudom, hogy a magyar nyelv logikája, szóalkotása sajátos, sokban eltérő más nyelvektől, mert képzőkkel vagy szavak összekapcsolásával nagyon sok tartalom-beli árnyalatot tud kifejezni, amely olykor nehezen fordítható le más nyelvekre. Az összetett új szó magában hordozza az alkotó szóelemek eredeti értelmét, de az összeillesztés többlettérmet eredményez, új fogalmat alkot.

Lássuk csak, mit mond nekünk az Anyaszentegyház szavunk az összetevőkből kiindulva. A *ház* azt jelenti: építmény, ahol többen laknak egy fedél alatt, akiket a sors vagy saját elhatározásuk közel hozott egy-

máshoz, tehát közösség jött létre. Hozzáteve az *egy* szót, egyházzá alakul. Ez már jelzi, hogy egy bizonyos közösségről van szó, amelynek tagjai valamiben egyetértenek, ugyanabban hisznek. Ez a közösség szervezett formát ölt: az ugyanazon hitfelfogást vallók szervezetét, az egyházat, mint intézményt. A *szent* szócska előrehelyezése (szentesítettség) már egyértelműen tudatja, hogy ebben a közösségben szent dolgokról, magáról az Istenről, a világ teremtőjéről és mindenható atyjáról szóló tanítás képezi az összetartozás alapját.

Eddig józan logikával követtem a szóalkotás folyamatát, de amikor az utolsó elemet, az *anya* szót helyeztem a szentesítettség elé, akkor kissé megdöbbsentem. Hogy kerül éppen az *anya* szó ide, hiszen „az egész derék Szentírásban” lényegesen többször fordul elő az *anya* szó, mint az *anya*. Ha jobban belegondolok, rájövök az értelmére. Mit is jelent az *anya*? Azt az emberi lényt, aki képes új életet világra hozni, táplálni, ápolni, nevelni, a családról gondoskodni, érte áldozatot hozni. Igen, a keresztény Anyaszentegyház is új, addig ismeretlen életfelfogást tett magáévá, azt ápolja,

hirdeti és fenntartja. Az Anyaszentegyház a keresztény közösség lelki anyja, amelynek hivatása az ige hirdetése, a (lelki) betegek ápolása, az elesettek, a rászorulókat felkarolása, a közösség összetartása.

Május van, anyák napját ünnepe- lünk egyházközségeinkben, templomainkban. Test szerinti édesanyánkat köszöntjük, vagy emlékezünk az eltávozottakra.

Pünkösdkor lelki édesanyánkat ünnepe- lünk, Anyaszentegyházunk születésnapját. Emlékezzünk hát az apostolokra, akik „...mikor a pünkösöd napja eljött, mindnyájan egyakarattal együtt valának. És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zúgó szélnek zendülése és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala. És megtelének mindnyájan Szent Lélekkel és kezdének szólni más nyelveken, amint a Lélek adta nekik szólniok. Minekutána pedig ez a zúgás lőn, egybegyüle a sokaság és megzavarodék, mivelhogy mindegyik a maga nyelvén hallá őket szólni.”... „Akik azért örömet vevék az ő beszédét, megkeresztelkedének és hozzájuk csatlakozék azon a napon mintegy háromezer lélek.” (ApCsel 2,1–6,41). Íme: így örököltette meg a Szentírás a keresztény Anyaszentegyház megszületését.

Asztalos Klára

Köri közgyűlés az Aranyos mentén

A kolozs-tordai unitárius egyház kör nőszövetségei március 27-én Várfalván tartották választással egybekötött közgyűlésüket. Tizenegy helységből (Alsófelsőszentmihály, Aranyosrákos, Kolozsvar, Kövend, Magyarszovát, Mészki, Sinfalva, Torda, Torockó, Torockószentgyörgy, Várfalva) 41 képviselő vett részt ezen a rendezvényen. Az UNOSZ vezetőségét Asztalos Klára elnök és Zsakó Erzsébet képviselte. Öröm volt újra találkozni, együtt lenni, tavaszi frissességgel telve – vagy épp kimerültséggel küszködve –, egymást megtisztelve jelenlétünkkel.

Dimény Csilla köri elnök köszöntő szavai után Sipos László lelkésztől hallhattuk a várfalvi egyházközség rövid történetét. Az ismertetőből érdemes kiemelni – mert talán nem köztudott –, hogy a templom falán látható egy 1613-as feljegyzés, amelyben történetileg második alkalommal fordul elő az unitárius elnevezés. Asztalos Klára köszöntő szavai után Balla Ilona üdvözölte az egybegyűlteket a várfalvi nőszövetség részéről.

Tartalmas beszámolókat hallgathattunk meg, amelyekből kitudt, hogy a legtöbb nőszövetségben rendszeresen s inkább a téli hónapokban szerveznek találkozókat heti rendszerességgel. Ilyenkor áhitat vagy biblia-magyarázat nyitja az összejövetelt, előadásokat hallgatnak meg, kézimunkáznak, egyházi énekeket tanulnak. Ezekon kívül minden nőszövetség beszámolhatott egy-két sajátos, kiemelkedő eseményről. Alsófelsőszentmihályon Petőfi-emlékünnepet tartottak, terményt gyűjtöttek a kollégium részére. Aranyosrákoson a fiatal anyák gyerekeiket is viszik az összejövetelekre, ünnepek előtt közösen takarítják a templomot. Kolozsváron most is működik a három állandó csoport, emellett a János Zsigmond Unitárius Kollégium első

osztályosainak bemutatkozását is megszervezték. Kövenden közös szilveszterezést, kirándulást szerveztek, megünnepezték lelkészüik 50. születésnapját. *Magyarország*on a nők világnapja alkalmával mindenki saját, személyes imáját is felolvasta, közösen énekeltek a passiót. *Mészőkön* színdarabot tanultak, amelyet Csegezen is előadtak, ápták Balázs Ferenc sírját. *Sinfalván* gyűjtést szerveztek a templomi padok beburkolására, felköszöntötték a 100 éves Pécsi Rebekát. *Tordán* az értékesített kézimunkákból étkezésért vásároltak, részt vettek a vasárnapi iskola tevékenységein. *Torockon* nagyszabású gyűjtést szerveztek a lókodi öregotthon részére, sikeres nőnap rendezvényük volt. A *torockószentgyörgyiek* a kibúcsúzó lelkész-házaspárt műsorral is köszöntötték, az építkezési munkálatok után meszelést, takarítást végeztek, Lókodra látogattak. *Várfalván* a téli esték összejövetelei megerősítették a résztvevőket abban, hogy az asszonyok megtartói lehetnek egy-egy közösségnek.

A beszámolók után Asztalos Klára összegzésében elmondta, hogy a lelkési jelentés mellékleteként szereplő beszámoló kell a statisztika miatt, de szeretné, hogy megmaradja-

nak az egyéni, szöveges beszámolók is. Felhívta a figyelmet a Gondviselés Segélyszervezet és a nőszövetségek együttműködésének fontosságára. Megköszönte a várfalvi nőszövetségnek, hogy vállalta a közgyűlés megszervezését, a kedves vendéglátást.

A közgyűlés egyhangúlag újraválasztotta a volt vezetőket: elnök: Dimény Csilla, titkár: Józsa Emese, jegyző: Pálfi Ildikó, tagok: Balázs Katalin, Koppándi Éva.

A közgyűlést istentisztelet követte, amelynek szövegi szolgálatát Rác Mária lelkész nő végezte, az énekes Fodor Melinda volt.

Ezt követte Ferenczi Enikő *Mit jelent nőnek lenni a 21. században?* című előadása, amelyet mindenki élénk figyelemmel követett. Kibontakozott előttünk, mennyire fontos életünkben az értelem és érzelem egyensúlya, mely által megőrizhetjük női sugárzásunkat. Így élhetjük meg az anyaságot kiválasztottságként, és így kezelhetjük a fellépő gondokat akár tágabb környezetünkben is.

A találkozó közébeddel zárult. Isten áldása legyen a várfalvi nőszövetség tagjain, akik lehetővé tették, hogy ezt a szép napot együtt tölthetjük!

Pálfi Ildikó

ifjúsági oldal

Woodstocki hangulat és lelkesedés

A Székelyudvarhelyi Ifjú Unitáriusok Klubja közösségének sikerült megszólítania mintegy 30 fiatalt. Az életkor sajátossága a keresés, a lázadás: beszélhettek róla a pszichológussal, lelkészekkel és egymással is. Helyzetgyakorlatokon próbálhatták ki a kommunikációt, és a szeretetkapcsolatok nagyszerűségét. Amit végül imában is megfogalmaztak: „Adj hitet minékünk!” Tófalvi Tamás segédlelkész álma: fiatalok, akik megtöltik a templomot. Akik az istenarcúságot az „elfelejtett érzések” újrafelfedezésében, a „szeretetet nem lehet elkerülni” igazságában élik meg – az „örökben és halhatatlanban”, ami közösségben tart. És hisznek abban, tesznek érte, hogy a nagy, közös, de egyénenként álmodott életérzés valósággá váljék. Van egy álmom – idézte Martin Luther Kinget. „Az álmom Ti vagytok!” Végül imában kérték: „A lelkünkben őrzött lángot ne engedd kialudni!” (M. M.)

A készülődés mámore hatotta át a vakáció nyugodt pillanatait. Aztán eljött, megérkezett a várva várt csütörtök, amikor mindenki tudta, hogy lesz SZIJUK-tevékenység, de azt is tudtuk mindannyian, hogy ez most egy kicsit más lesz, mint a többi. Sokan voltunk! Megtelt a terem a szőnyegen ülő kíváncsi fiatalokkal, akik csak arra vártak, hogy megkezdődjenek a III. Székelyudvarhelyi Unitárius Ifjúsági Napok! És jött a pillanat, zene, mozgás, versrészletek, tánc, színek és érzések, minden, ami segít felidézni és átélni a woodstocki hangulatot és szabadságot. A megnyitót követően megpendültek a gitárhúrok.

Péntek délelőtt a rendezvény egy összetett műfajú vetélkedővel kezdődött, ahol a fiatalok nemcsak elméleti tudásukról, hanem ügyességükről is bizonyítást tettek. Vallási és általános műveltségi kérdések között megtakarítottuk a templom előtti Dávid Ferenc teret, és megmozgattuk fantáziánkat a közös összefogásban.

folytatás a 18. oldalon

Vass Zsuzsánna

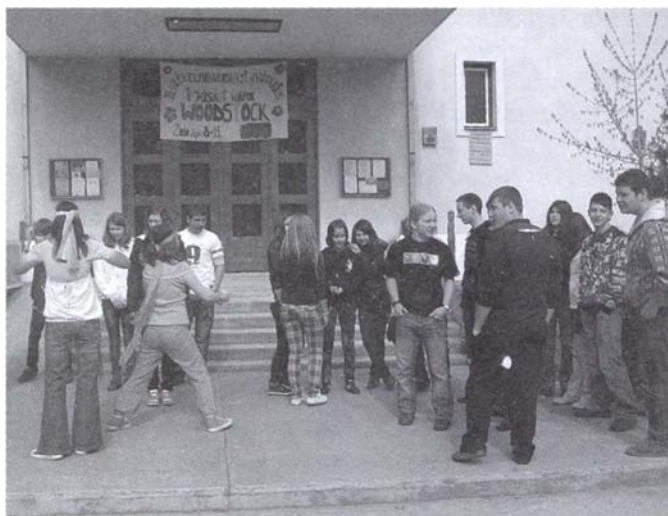
Woodstocki hangulat és lelkesedés

folytatás a 17. oldalról

A délutánt sem lehetett unalmasnak mondani, hiszen szalontánc-tanítás volt, majd ezt követte az est folyamán az Ifjúsági Napok témájának nevét viselő Woodstock-party, ahol mindenki korabeli zenére bulizhatott.

Annak ellenére, hogy az eső felfrissítette a várost és a környezetét, az esőcseppek mégsem tudták eltántorítani azt a közel harminc fiatalt, akik elszántan készültek a szombat reggelre tervezett, *A város lepkéje* címet viselő vetélkedőre. A vetélkedő során kiderült, hogy nem az okoz gondot a csapatoknak, hogy egy idegennek kell énekelni vagy esetleg szerelmet vallani, netalán a város egyik végéből a másikba átjutni, nagyobb fejtörést okozott viszont Az Apostolok Cselekedeteiből kiválasztott mondat, amelyet össze kellett rakni ahhoz, hogy nyertesek legyenek. A délután folyamán Szalay Zsuzsa pszichológus a lázadó tinédzserekről beszélt, az őket jellemző harcos, dacos természetéről, megoldásokról, kudarcokról, csalódásról. A szombat este is különlegesen zárult: egy éjszakába nyúló film-maratonnak lehettek a részesei azok, akik kitartóak voltak.

A rendezvény egyik záró jelenete a vasárnapi ifjúsági jellegű istentisztelet volt, délelőtt 11 órától, ahol az ifjak közösen imádkoztak, majd Tófalvi Tamás gyakorló teo-

lógus végezte a szószéki szolgálatot. A hűségokleveleket azok kapták, akik a rendezvény időtartama során összegyűjtötték az összes aláírást és tanúbizonytságot tettek kiállításukról.

A woodstocki színekavalkád, a zene, a boldog, örömteli pillanatok, a rengeteg nevetés, az együtt töltött idő áthatotta a vakáció utolsó napjait. Lehet, hogy testünk kicsit elfáradt, de a lelkünk feltöltődött, és újult erővel, fiatalos lendülettel indulunk az előttünk álló feladatoknak.

Zöldfás hétvége

Elindulni, utazni, úton lenni, megérkezni... akár az Élet nagy szakaszai is lehetnének – de ezúttal egy tényleges útról szeretnék beszámolni.

Hosszú ideig tartó tervezgetés eredményeképpen április harmadik péntekének reggelén Kolozsvár főterén 14 fiatal gyűlt össze indulásra készen, hogy egy hasznos hétvégét töltsön el a Szeged melletti Domaszéken. A Keskeny út ökumenikus fesztiválmisziós csoport tagjaként immár másodszer volt alkalmam részt venni a Nemzeti Civil Alapprogram támogatása révén lehetővé vált képzésen, melynek Schád László szegedi pszichológus és egyben a „keskenyutas” csapat barátja volt a koordinátora, munkatársa pedig Csernus Anikó.

A kimerítő út után lelki és testi felüdülést jelentett az a rövid séta, amelyet Szeged központjában tettünk. Megnéztük a Fogadalmi templomot, és egy lelkes idegenvezető segítségével a dóm tornyának magaslatából is megsejlelthettük a várost. Betelve a csodálatos látvánnyal, megújult erővel térképeztük fel a környéket, hogy rátaláljunk a Zöldfás Katolikus Ifjúsági Központra, amely ideiglenes, hétvégi otthonunk és munkaterünk lett. Tárt karokkal, meleg ebéddel, mosollyal és izgalmas programmal vártak bennünket.

Az étellel, tavaszi illatokkal és színekkel teli környezet úgy ölelt magához mint gyermekeit, mi pedig egymást, hiszen a hétvége második napján csatlakoztak hozzánk a Brüsszleből viszontagságok közt hazaérkező csapattársaink (az izlandi vulkánkitörés gátolta őket a pontos érke-

zésben). Csatlakoztak hozzánk ugyanakkor a SZETITEL (Szegedi Tini-telefon Lelkisegélyszolgálat Egyesület) és a TEKMEK (Temesvári Keresztény Magyar Egyetemisták Közössége) tagjai is, hogy együttes erővel lássunk munkához.

Bár különböző földrajzi területeken működünk, célunk e képzéssel ugyanaz volt: kapcsolatépítés, tapasztalatcsere, a szakmai munka hatékonyságának javítása és növelése. Feladatunk ugyanakkor az is, hogy saját működési területünkön az ifjúság helyzetéről, ifjúságsegítő tevékenységeinkről tájékoztassuk a régió fiataljait.

A munka kiscsoportban és nagycsoportban folyt, mindenik szervezet megfogalmazta a maga egyéni céljait, és ennek tükrében dolgozott a hétvége folyamán. A nagycsoportos tevékenységekre esténként került sor.

Péntek esténket Plesi, ismertebb nevén Plesnovics András zenész és rocktörténész tette még izgalmasabbá.

Ő a Szegedi Tudományegyetem tanára. Olyan hétköznapi használati tárgyakkól csalogatott ki hangokat, amelyeket az ember rendszerint kidob – vagy éppenséggel eszébe sem jutna párosítani.

Csapatunk szombaton imával és énekkel kezdte a napot, a szolgálatot Sógor Árpád kolozsvári református ifjúsági lelkész végezte, segítségével lemerülhettünk lelkünk legmélyébe, az áhítat csendjében szembenézhattünk önmagunkkal, és erőt kérhettünk Istentől munkánkhoz. Ezt követően kiscsoportos foglalkozás következett, amely során helyzetgyakorlatok és játékok révén próbáltuk tudatosítani magunkban és társainkban, hogyan csapódik le a gyakorlatban az első benyomás és az előítéletek kérdése. A fejlődés érdekében megosztottuk egymással a bennünk megfogalmazódott gondolatokat, érzéseinket. Ugyanakkor a táj nyújtotta lehetőségeket is megpróbáltuk a legnagyobb mértékben kiaknázni, a pihenésre és ismerkedésre is alkalmas szünetekben a kert üde fűvét és virágba borult fáit laktuk be, és friss levegőt szívtuk magunkba. Az est fénypontja az a bemutató volt, amely az egyes csapatok által előkészített produkciókból állt össze. Minden csapatnak ismertetnie kellett a maga világát és működését a többiekkel. Mindhárom csapatnak sikerült izgalmas és a többieket is megmozgató ismertetővel előrukkolni.

Vasárnap reggel szintén áhítattal kezdtünk, ezúttal Bardócz Csaba ikafalvi lelkész vezetésével. A kiscsoportos tevékenység ismét gazdag és rendkívül hasznos volt. Újra megfogalmaztuk, hogy célunk *megmutatni másoknak azt, hogy Istennel élni lehet és jó*. Éppen ezért fontos, hogy minél jobban ismerjük önmagunkat és munkatársainkat, hogy közös munkánk, közösségépítésünk minél hatékonyabb legyen. A nap hivatalos záró mozzanata egy újabb nagycsoportos összejövetel volt. Közös fénykép, pakolás, búcsúzkodás – a viszontlátás reményében...

Utazás volt ez a pár nap, de nem csak a több száz kilométer megtétele miatt... *belső* utazás is volt, a magunk világának felfedezése, más oldalról való megismerése. Elindultunk valahonnan, aztán az utazás révén tapasztal

Derű a kórházi szobákban

Egy lelkes, öt fős csapat március 27-én elindult, hogy felvidítsa a beteg gyerkőcöket. A célpont a kolozsvári gyermekpszichiátriai osztályon gyógyulást váró gyerekek voltak, akik általában szomorúan számolják azokat a napokat, amelyeket e kórház falain belül kell még tölteniük.

Gondoltuk, talán egy csipetnyi örömet is belophatunk a kórházban eltöltött sivar napjaikba. Különféle játékokkal készültünk, amelyekkel kicsit felrázhatjuk a kórházi ridegséget. Kisebb-nagyobb sikerrel minden gyermeknek szereztünk is vidám perceket, órákat. A nagyobb gyermekek, azaz a fiatalok inkább szégyenkezve nézték játékunkat, és kevésbé kapcsolódtak be. Ennek ellenére jó volt látni, amikor kacagtak és mosolyogtak, még ha próbáltak is ellenállni a felszabadult hangulatnak.

Kórházlátogatásunk, mindent egybevéve, sikeresen zajlott olyannyira, hogy eljövetelekkor még ott akartak marasztalni, mert jól érezték magukat a gyerekek, és örültek, hogy újra érezhették, milyen is az egészséges derű, az önfeledtség, a *másság*.

Egy örömteli és Isten áldásaiban gazdagon telt nap volt mindannyiunk számára – a lelkes csapatnak és a gyermekeknek is. Missziónk ezzel nem ért a végéhez, mert még két hasonló alkalmat tervezünk, hogy a kolozsvári kórházakba örömet vigyünk a gyermekeknek.

Bíró Botond

talatokkal gazdagodtunk, és végül megérkeztünk valahova, letisztultak bennünk gondolatok-érzések. Tennyel meg van bőven, de bennünk is van még erő és remény!

Mátéfi Timea

Lendületben az iklandi ifjúság

Iklandon, a Káli-patak völgyében fekvő kis faluban él és működik a Tarka-barka.

Hónapokkal ezelőtt Benedek Mihály, volt unitárius keblitanácsosunk, hivatásos néptáncoktató, zenés-táncos-színműves műsor betanulására ösztönözte az itt lakó ifjakat. A közös siker érdekében önkéntes oktatói munkája mellett rendezői és műsorvezetői tudását is felajánlotta nekik. A hetvenöt éves Misi bácsi a népi hagyományápoló tevékenységet 18–20 tizenévesrel szerettette meg. Lelkes irányításával Iklandon a „nemzet-

közi unitárius vasárnap” előtt, március 20-án Székesen, a virágvasárnap előtti szombaton, Székelykálban április 10-én, Nagyvernyében 17-én több mint egy órás műsorral örvendezteték meg a környező településekről érkezett közönséget.

A kétezer lakosú községközpontban az iklandi származású, unitárius vallású Kilyén Ilka színművésznő közreműködésével újabb, élményszámba menő kulturális estnek lehettünk részesei. Benedek Mihály elmondta, hogy az előadások bevételéből egy kétnapos marosszéki kirán-

dulást kívánnak szervezni. A jövőre nézve színdarabot és modern táncot is szeretnének tanulni.

Adja Isten, hogy a már megtapasztalt lendülettel, lelkesedéssel és jókedvvel működjön tovább az iklandi ifjúsági szervezet. (Pálffy Tamás Szabolcs)

Évzáró ünnepély a vasárnapi iskolában

Május második felétől már készülhetünk az ünnepélyre: ismételjünk, rendszerezzük a hónapok alatt felgyűlt ismereteket, élményeket, énekeket, játékokat. Csapatokat alakíthatnak a gyermekek (4–5 személy), és készülhetnek a következők szerint: bibliai történeteket választanak, amit nagy méretben különböző technikákkal (rajz, festés, ragasztás, téri formálás stb.) elkészítenek kartonra, majd a történet egyik mozzanatát – vagy akár az egészet, ha rövidebb – a csapat tagjai megjelenítik (dramatizálják). A tanult énekekkel színessé tehetik az istentisztelet keretében vagy délutáni ünnepség alkalmával megrendezett vasárnapi iskolazárást. Vetélkedőt is szervezhetünk – szintén csapatban –, figyelve, hogy minden csapatnak legyen sikerélménye.

Tortaevéssel, játékkal zárhatjuk az éves vasárnapi iskolai tevékenységet.

Szülőknek – nap mint nap

„Az idő pénz – mondja a ti szátok. / Én az időmet játéokra használom, / Gyerekekkel, a rét tiszta barmocskáival. / Mert az én időm: erő. / Az én időm: boldogság. / Az én időm: szeretet.” (Moreno)

Engedjünk és adjunk időt, hogy gyermekeink beszéljenek, hogy elmondják élményeiket. Hagyjuk, hogy ártatlan, őszinte érzéssel beszéljenek. Huncut, vidám nevetéssel meséljenek. Szülők, hallgassátok, hallgassuk meg őket! Hadd nyíljanak meg gyermekeink! Azt mondjuk: „mindenem odaadom érte.” Pedig nem mindenedet kéri, csak az idődet. De talán ebből van a legkevesebb. *Ebből* adj neki! Egy keveset a napodból, az estédből, az ismereteidből, a félelmeidből, az imáidból. Igényli, kéri – csak nem mindig tudja elmondani. Engedd, hogy meséljen, hogy megköszönjön, hogy kérjen, hogy Istennel beszéljen! Tanítsd meg, és bátorítsd!

Hívogató gyermeknapra

Mosolygós, jókedvű ez a nap, akárcsak a gyermekek. Tegyük még boldogabbá! Játék, móka, jókedv, kacagás, együttlét, szeretet... Mindenhol, ahol ti ott vagytok, gyermekek.

Keressük meg nekik, értük a lehetőségeket: szabadtéri játékokat, versenyeket, kirándulásokat, kézműves tevékenységeket szervezhetünk, bábszínházba, gyermekszínházba, zenés-játékos előadásra vihetjük a gyermekeket, mesélhetünk, rajzolhatunk nekik, játszótérre mehetünk, ajándékozhatunk...

Iskolában, óvodában, egyházközségben, csoportos tevékenységeken közösen ünnepelhetjük a gyermekeket. Tegyük olyanná ezt a napot, amilyenek a gyermekek, mert

- a jóság és a szeretet benne él a gyermekekben;
- a jókedv és a nevetés benne él a gyermekekben;
- a tisztaság, az egyszerűség benne él a gyermekekben.

Legyen hát neked is gyermeknapod! Legyen nektek is gyermeknapotok!

Bartha Márta

Előzetes a nyári gyermektáborokhoz

Mint ahogy ahhoz már sokan hozzászoktunk, idén is megrendezik a hagyományos nyári gyermektáborokat. Ezeket az egyhetes táborokat évről évre ugyanolyan nagy örömmel várják gyerekek és táborvezetők. 2010-ben három tábor várja a 10–13 év közötti táborozókat: egy Oklándon július első hetében, kettő pedig Várfalván július következő két hetében.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az idei tábornak is meghatározott témája lesz, amely a hét folyamán betekintést enged más kultúrákba, világokba, vagy épp egy fogalmat próbál érzékeltetni. Az idei téma az emberiség fejlődésén viszi végig a táborozókat a röpke hét alatt. A kezdetektől napjainkig – sőt tovább is – azt keressük, mi „vette rá” az embert, hogy fejlődjék, hogy újat alkosson, és mi volt az adott kor legfontosabb jellemzője, amely mai életünkre is kihat.

Így természetesen az őskorral kezdünk, amely a törzs és a közösség kialakulásának időszaka volt. Minden nap egy történelmi korszaknak felel majd meg. Az őskor után természetesen az ókorba kalandozhatunk. Itt a hatalmas birodalmak egyikének lakóivá szerveződik át a csapat, és elkezd építkezni, időt mérni, szokásokat alakítani. A következő nap és a középkor már inkább a szabályok és

a megszabott illem jegyében telik. Ezt a kissé elszigetelt középkori szemléletet élesen váltja fel az újkor és az általa hozott felvilágosodás. A találmányok és az utazások eredményezte szélesebb látókör már-már hasonlít a mi napjainkhoz. A jelenkor viszont egy külön napban köszön vissza, amikor azt elemezzük, milyen is az a társadalom, környezet, amely körülvesz minket, meghatározza életünket.

A fejlődés viszont ezzel nem zárul le! Egy elképzelt jövőkort is megpróbálunk felvázolni, ami irányt mutat, hogy merre tartunk, s mi lesz a világunkból néhány év múlva. Ez a jövő korszak pedig teljes mértékben a mi kezünkben van. Az enyémekben épp úgy, mint a tiedben, kedves Olvasó – és legfőképpen azoknak a gyerekeknek a kezében, akik ezekben a táborokban részt vesznek. Mert a jövőt még mindig mi alakítjuk. Az ember a történelem folyamán mindig kereste az újat, a jobbat, azt, amiben ki tudta magát fejteni, ami örökkévalóvá és maradandóvá tette őt. Ebben az új században bárki valóra válthatja álmait. Hadd legyen ez az álom egy élhető világ, amit mi építünk – együtt! Mert egyformán függ ez mindenkitől, életkortól függetlenül.

Gergely Noémi

Álom

– Segítsen rajtam, doktor úr! Éjjel mindig azt álmodom, hogy ökölvívó vagyok! – panaszkodik egy férfi a pszichiáternél.

– Értem, és reggel mindig úgy ébred, mint akit összeverték!

– ...! (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első

része. 14. Völgyhid. 15. Ignác

Rózsa regénye. 16. Szétmálló. 18. Kenőanyag. 20. Liba. 22. Ünnepelesen átadó. 24. Bajnokság része! 25. Női hangnem. 26. Rég élt férfi előd. 27. Hasadó kőzet. 28. Matt, fényelnyelő. 30. Muszlimok istenneve. 33. Csiszolt ásvány ékszerekben. 36. Ritka férfinév. 37. Félelem-jelző. 39. ... Lupin, detektívregény-hős. 40. Német tanács. 43. Szerválás. 44. Átkaroló. **45. A poén befejező része.**

Függőleges: 1. Többnyári növény. 2. Kairó folyója. 3. Központi csillagunk. 4. Tokió régi neve. 5. Szénahulladék. 6. Davis Kupa, röviden. 7. Bizonyos ideje. 8. Jelkulccsal lát el. 9. Ilion. 10. Lopakodó. 11. Bolgár hegység. 12. United Kingdom, röviden. 13. Erről ugrik el az úszóversenyző. 17. Folyóirat. 19. Angol férfinév. 21. Énekes, rég. 22. Szabó Pál filmje. 23. Értékel, régiesen. 29. A homokóra teszi. 30. Winnetou törzse. 31. Nagy fadoboz. 32. Dietmar ..., német távolugró világbajnok volt. 33. Személyéért. 34. Lószín. 35. Érdekjelző. 36. A közepébe. 38. Járom. 41. Angol sörfajta. 42. Libát hízlal.

Mi az oka?

– Az ön betegségének az egyetlen oka az alkohol! – mondja az orvos az egyik betegének.

– Az Isten áldja meg doktor úr ezért, ...! (A poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első

része. 13. Beborítás, fedés. 14. Egy-

párevezős versenycsónak. 15. Mén.

16. Parasztlázadás vezetője volt

(György). 19. Román Anna.

20. Kérdés kérdőíveken. 21. Megrázkódtatást okoz.

22. Orosz teherautó-

márka volt. 23. Máramarosi folyó. 24. Idegen férfinév.

26. Magyar énekes.

28. Tupoljev. 29. Műdal. 30. Sémi nép.

32. Elhajít. 33. A rock and roll királyá-

nak keresztneve. 37. Erőd régi része. 39. A világ legnépesebb állama.

41. Éjfél, nyomatékosan, két szó. 42. Fehérjeféle.

44. Csomag.

Függőleges: 1. Töszámnév. 2. Barnuló. 3. Erős szándék.

4. Magyar megye

és folyó. 5. ... Ramazotti, olasz énekes.

6. Pincelejárát. 7. ... királya, Lalo-

opera. 8. Tökölő. 9. Mindent helyettesítő kártyalap.

10. A dédszülők szülője.

11. Cseh teherautómárka. 12. Spanyol gyarmat volt Marokkó területén.

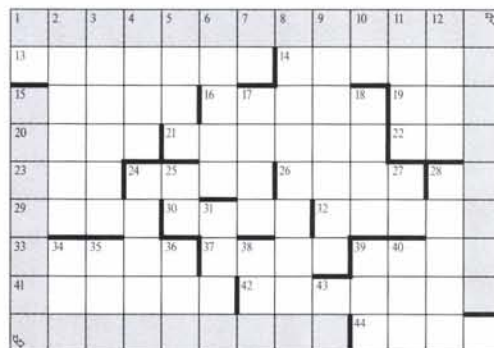
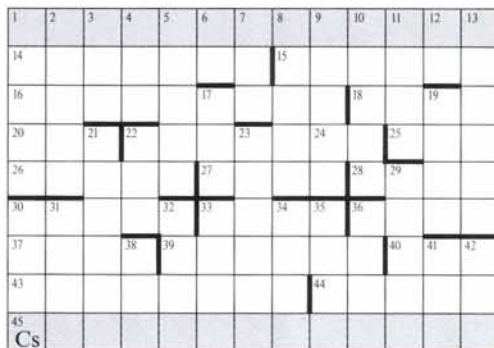
15. A poén befejező része. 17. Régi török súlymérték.

18. Lenti helyen.

24. Az AEÁ tagállama. 25. Pára! 27. Mosdó része! 28. Élénkítő ital.

31. Tüze-
sen táncoló. 34. Lantán és nitrogén vegyjele. 35. Boldog, nevetős. 36. Uncle ..., amerikai jelkép. 38. Világtalan. 39. Mértani test. 40. Fohász. 43. Brassói

Lapok, röviden.

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
dr. Czire Szabolcs főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Hírek, Ifjúsági Oldal)

Tördelés: **Ruzsa István**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail: unitariuskozlon@gmail.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhoz előtti hónap 20-a.
15 napnál régebbi eseményről szóló
olvasói tudósításokat nem teszünk közzé.

Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

Nyári gyermektáborok

Az Erdélyi Unitárius Egyház, jó másfél évtizedes gyakorlatát követve, az idén is gyermektáborokat szervez a következő helyszíneken és időpontokban:

Oklánd, július 6–11., 60 gyermek

Várfalva, július 12–18., 50 gyermek (szórványtábor)

Várfalva, július 19–25., 50 gyermek

Központi téma: *Az emberiség fejlődése.* Minden nagy történelmi korszak legérdekesebb és legtanulmányosabb elemei köré épülnek fel a napi foglalkozások. A szórakozás mellett tehát szellemi fejlődést, vallási élményt, fegyelmet, kreativitást, testi ügyességet és kommunikációs készséget fejlesztő tevékenységek alkotják a napi programokat. Mindezt sok éves tapasztalattal rendelkező, avatott, hangulatos táborvezetők irányítják.

Egyéni hozzájárulás gyerekenként: **100 lej.** A költség többi (nagyobb) részét az EUE viseli. A szállásról a szülők/egyházközségek gondoskodnak.

10–13 év közötti unitárius gyerekek jelentkezését várjuk.

A gyermekeket **jelentkezési sorrendben** veszünk fel a listára, az 50 lejes előleg befizetése pillanatától. A másik 50 lejt a táborba érkezéskor fizetik be.

Jelentkezni két módon lehet:

1) A helyi lelkész közvetítésével. A szülő a lelkésznek befizetni az előleget, és erről vagy közvetlenül a szülő értesít, vagy megkéri a lelkészt. Értesítési/információ cím: cziresza@yahoo.com, 0740-293942

2) Közvetlenül, banki átutalással.

Banki adatok:

Episcopia Unitariană

OTP BANK Romania. Suc. Cluj-Napoca,

P-ta Unirii nr. 23

Számlaszám: **RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01;**

SWIFT kód: **OTPV ROBU**

Kérjük a feladószevényen feltüntetni:

„Tabără + a gyermek neve”

Kovács Sándor

Unitárius Egyháztörténet

Kolozsvár 2009

Kovács Sándor: Unitárius Egyháztörténet

A Protestáns Teológiai Intézet 2009-es kiadványa újabb egyháztörténelmi összefoglalót kínál teológiai hallgatóknak és az unitárius vallás és egyház sorsa iránt érdeklődő olvasóknak egyaránt, oly módon, hogy szerzője az erdélyi antritrinitarizmus/unitarizmus jelenségét az európai szintű „radikális reformáció” keretében értelmezi. Előljáró beszédében Kovács Sándor fontosnak tartja megjegyezni, hogy nem az Unitárius Egyház 450 éves történetének megírására vállalkozik, ehelyett viszont szeretné a „világi és lelkész(jelölt)” olvasóikat „e páratlanul gazdag és szövevényes útvesztőben eligazítani”. Az ezredfordulós évek különben is a monumentális Kénosi–Uzoni–Kozmaféle egyháztörténelmi munka kiadását hozzák/hozták magukkal. A Kovács-féle egyháztörténelmi vázlatához szöveggyűjtemény is kapcsolódik, amelynek haszna elsősorban az oktatás során mutatkozik meg.

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Sepsiszentkirály), **Andrási Erika** gyógypedagógus, a Gondviselés Segélyszervezet ügyvezetője (Székelykeresztúr), **Bartha Márta** tanítónő (Székelykeresztúr), **Bíró Botond** egyetemi hallgató (Szatmárnémeti – Kolozsvár), **Cserés Ferenc** tanár, újságíró (Kövend), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Gergely Noémi** egyetemi hallgató (Székelyudvarhely–Kolozsvár), **Gyerő Dávid** lelkész, EUE-előadótanácsos (Kolozs–Kolozsvár), **Mátéfi Tímea** teológiai hallgató (Kolozsvár), **Pálfi Ildikó** énekesz, tiszteletes asszony (Sinfalva), **Székely Kinga-Réka** lelkész, ULOSZ-elnök (Homoródszentpéter), **Török István** lelkész (Olthévíz), **Vass Zsuzsanna** gyakorló segédlelkész (Székelyudvarhely)